

BØRN OG UNGE UDVIKLER SMÅ BYSAMFUND - MEN IKKE ALENE

EN ANALYSE AF TI PROJEKTER MED SUCCES

BYFORNYELSE

**BØRN OG UNGE UDVIKLER
SMÅ BYSAMFUND** - MEN IKKE ALENE
EN ANALYSE AF TI PROJEKTER MED SUCCES

BYFORNYELSE

MINISTERIET FOR
**BY, BOLIG OG
LANDDISTRIKTER**

Titel

Børn og unge udvikler små bysamfund - men ikke alene

Forfattere

Karina Sehested, Dorthe Hedensted Lund, Lone Søderkvist Kristensen, Trine Agervig Carstensen og Christine Marie Bjerg Sundbøl. Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning (IGN), Københavns Universitet

Layout

Inger Grønkjær Ulrich
Københavns Universitet

Bedes citeret

Sehested, K., Lund, D.H., Kristensen, L.S., Carstensen, T.A. og Sundbøl, C.M.B. (2012):
Børn og unge udvikler små bysamfund - men ikke alene. Ministeriet for By, Bolig og
Landdistrikter, Gammel Mønt 4,
1117 København K. 70s.

ISBN

978-87-7134-049-5

Udgiver

Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter
Gammel Mønt 4,
1117 København K

Indhold

Indledning.....	3
Børn og unge syn og inddragelse	6
Kort beskrivelse af de tre processer	8
Børn og unge syn og inddragelse i de 3 processer	13
Mod et syn på børn og unge i relation til voksne: opsamling og anbefalinger	18
De voksnes roller og kompetencer i de tre cases.....	20
Forvaltningens rolle: skabe mulighed for indflydelse	24
Stedet, de fysiske resultater og inddragelse	27
Konklusion - med huskeregler når man inddrager børn og unge.....	28
Bilag 1: Børne og unge syn – et litteraturstudie.....	32
Bilag 2: Beskrivelse af de tre projekter og deres processer	35
Litteraturliste.....	67

Indledning

Rammevilkårene for de mindre byer og landsbyer i landdistrikterne ændres radikalt i disse år bl.a. som følge af nedlæggelse af arbejdspladser, affolkning og forringelser af den offentlige og private service. Denne udvikling påvirker også vilkårene for børn og unge, og de oplever bl.a. at overbygningerne på deres folkeskoler slås sammen, og at ungdomsfaciliteterne generelt flyttes til og koncentrerer i de større byer. En sådan udvikling kan på sigt resultere i, at de unges tilhørsforhold til lokalsamfundet svækkes og at den lokale sammenhængskraft mindskes.

For at dæmme op for de negative aspekter af denne udvikling, er der brug for etablering af nye netværk og samarbejdsrelationer med og om børn og unge i mindre byer og landdistrikterne. Disse netværk kan medvirke til at igangsætte initiativer, der kan forbedre de fysiske omgivelser for børn og unge bl.a. i form af nye være- og aktivitetssteder. Formålet med projekterne i denne rapport har været at igangsætte og gennemføre processer, der med unge som drivkraft skaber nye aktiviteter for børn og unge i mindre byer, og på baggrund af disse erfaringer komme med anbefalinger til unge, kommunerne og andre aktører om, hvordan sådanne processer kan tilrettelægges.

Derfor inddragelse og samarbejde

Inddragelse af børn og unge i byplanlægning er i løbet af de seneste årtier blevet almindeligt. UNICEF har gjort sig til fortaler for, at den bedste måde at gøre byområder mere attraktive og bæredygtige er med børns og unges deltagelse (UNICEF 2000), og denne ide bakkes der op om i brede kredse. Byfornyelsens forsøgs- og udviklingsmidler, hvor der sættes fokus på unge i udviklingen af mindre byer, kan ses i den sammenhæng.

Udgangspunktet for de tre projekter i rapporten er, at initiativer til at forbedre de fysiske omgivelser til gavn for børn og unge i de mindre byer skal ske med udgangspunkt i og sammen med børn og unge, men at andre aktører også kan deltage. Nye løsninger og initiativer som svar på de udfordringer de mindre byer står i, skal med andre ord komme 'indefra' dvs. fra lokalsamfundet selv inklusiv børn og unge. Gennem veltilrettelagte processer, hvor lokalsamfundets ressourcer bringes sammen, aktiveres og udvikles, kan der frembringes nye og utraditionelle initiativer og løsninger, men også etableres samarbejdsfora, der kan bidrage til at realisere de nye ideer. Et samarbejdsfora kan bestå af børn og unge men, kan også omfatte forældre, frivillige, institutionsansatte, administratorer og andre ressourcepersoner.

Inddragelse af børn og unge handler ikke kun om at få resultater, der bedre passer til børns og unges behov, men også om at give børn og unge ret til at have indflydelse på, hvordan deres fysiske omgivelser skal og kan udvikles. Desuden handler det om, at børn og unge gennem inddragelse kan lære om, hvordan demokratiet fungerer, og hvordan de kan fungere i det. Hermed bidrager inddragelse af børn og unge til en demokratisk dannelsesproces, hvor børn og unge får en forståelse for, at de er medborgere i et demokratisk samfund, og at det at give sin mening tilkende og deltage aktivt sammen med andre kan medvirke til at skabe forandring.

Ifølge Damvad (2012) er der også et fastholdelsesperspektiv forbundet med at inddrage børn og unge i mindre byer og landdistrikterne. Af naturlige årsager er teenagere og ældre unge på vej andre steder hen, og det skal de også være. Men der er en lang række potentialer i at give børn og unge en følelse af at høre til og have en positiv opfattelse af det sted, de kommer fra. Det kan bl.a. medvirke til, at der skabes positiv

omtale af stedet, hvilket kan gøre det attraktivt for andre familier at flytte til samt medvirke til at de unge efter endt uddannelse har lyst til at vende tilbage. Inddragelse af børn og unge som en ressource har altså ikke kun en her og nu effekt, men kan også have et positivt spin-off på længere sigt.

Om rapportens tre cases

Rapporten bygger på tre udviklingsprojekter i tre mindre byer: Smidstrup og Thyregod i Vejle Kommune samt Glyngøre i Skive Kommune. Begge kommuner har lang erfaring med inddragelse og samarbejde med borgere og andre interessenter. Også lokalsamfundene i de tre byer har tidligere været involveret i et eller flere udviklingsprojekter, hvor inddragelse og samarbejdet har været en væsentlig faktor. I Vejle kommune har erfaringer med borgerinddragelse resulteret i udvikling af et koncept til at inddrage borgere i byfornyelse- og udviklingsprocesser, der bygger på en ressourcebaseret og anerkendende metode. Dette koncept er benyttet til at inddrage børn og unge i Smidstrup og Thyregod projekterne. I Glyngøre har der ikke været benyttet et særligt koncept for inddragelsen, men processen har været inspireret af et medborgerperspektiv. Unge i Glyngøre forsøger desuden gennem etablering af et værested for unge, både for dem der stadig bor der og dem der blot kommer på besøg engang i mellem, at bidrage til en lokal stedsfølelse, der på sigt kan trække folk tilbage til byen. Metoderne uddybes i bilag 2.

De tre byer Glyngøre, Thyregod og Smidstrup har henholdsvis 1569, 1322 og 765 indbyggere.

Glyngøre er en tidligere færge og stationsby, hvorimod Thyregod stadig i dag er en aktiv stationsby med regional og national togtrafik. Thyregod og Smidstrup har i perioden 2006-2011 haft en positiv befolkningsudvikling på henholdsvis 11 og 15 procent, hvorimod Glyngøre har haft en befolkningstilbagegang på knap 7 procent (<http://www.statistikbanken.dk/BEF44>). Befolkningsudviklingen afspejler byernes beliggende i henholdsvis den østlige del af Jylland, relativt tæt på større bysamfund i vækst (Thyregod og Smidstrup): Vejle, Kolding, Fredericia og i den vestlige del (Glyngøre) langt fra større bysamfund i vækst. Alle tre byer har selvstændige folkeskoler, Thyregod og Smidstrup med klasser fra 0.-9. og henholdsvis ca. 400 og 270 elever. Glyngøre mistede i 2009 sin overbygningsskole og har i dag kun klasser fra 0-6 og i alt 130 elever.

Glyngøre og lokalsamfundet har siden midten af 2000'erne været involveret i flere by- og havneomdannelsesprojekter. Siden 2009 har byen deltaget i netværksprojektet 'Vildrosen', der har som mål at sætte fokus på Glyngøre, medvirke til områdets udvikling samt danne ramme for de mange projekter og udviklingsinitiativer der pågår i området (Glyngøre UP2DATE). Ungeprojektet skal ses som en del af dette initiativ. Også i Thyregod og Smidstrup er børne-ungeprojekterne tilknyttet igangværende udviklingsprojekter. Begge byer har været involveret i at lave et landsbyprogram gennem brede inddragelsesprocesser, og det er ønsker fra børn og unge formuleret i denne proces, der danner udgangspunkt for deres inddragelsesprojekter. Dermed udgør de tre projekter ikke løse projekter, der skal opfindes fra starten, men indgår i en længere proces, hvor man forsøger at få realiseret forslag og ideer fra tidligere processer.

Alle tre børne-unge projekter handler om at skabe nye fysiske rammer for de unges fritidsliv. Konkret har projekterne haft fokus på følgende:

- I Smidstrup har projektet haft fokus på at udvikle et aktivitetsbånd på et udpeget areal ved byens skole/hal og der skulle være særlig fokus på pigegruppen.
- I Thyregod har projektet handlet om at inddrage unge i alderen 11-16 år og målet har været at skabe et nyt ungdomsmiljø og værested i Thyregod by.
- I Glyngøre har projektet handlet om at etablere et værested for unge i alderen 14-25 år. Værestedet henvender sig både til unge der stadig er bosiddende i byen, og unge der er flyttet væk fra byen, men som stadig har en tilknytning, fordi deres forældre eller venner bor der.

De tre projekter er evalueret af forskere fra Skov og Landskab, Københavns Universitet, der har fulgt projekterne fra start til slut gennem deltagelse og observation på arrangementer samt interview med centrale aktører. Begge projektledere har flittigt beskrevet forløbene og deres oplevelse af processerne. Desuden blev der i Smidstrup udført en mindre spørgeskemaundersøgelse blandt de skolelever, der deltog i tema-dagen på skolen for at få et indtryk af elevernes oplevelser og erfaringer med processen. Rapporten bygger på dette empiriske materiale.

Rapportens opbygning

Når man skal arbejde med inddragelse af børn og unge i udviklingen af mindre byer, er det helt afgørende at man i udgangspunktet gør sig klart, hvordan man egentlig forstår børn og unges roller og kompetencer i sådanne processer. Det vil bevidst eller ubevidst påvirke ens valg af konkrete metoder til inddragelse og de voksnes måde at være i relation til børnene på. Derfor begynder vi rapporten med et kort overblik over forskellige børnesyn og måder at inddrage på. Dette afsnit bygger på et litteraturstudie og bruges som en generel ramme til at diskutere de anvendte metoder og projektforsløb i de tre projekter. Overblikket uddybes i bilag 1.

Dernæst præsenterer vi meget kort de tre projektforsløb, for at skabe en forståelse for de efterfølgende resultater på tværs af de tre projekter. Dette uddybes i bilag 2,

Både på baggrund af litteraturstudiet og erfaringer fra de tre projekter har vi identificeret en række tværgående emner, som vi mener der kan hentes læring fra..

Vi har valgt følgende problemstillinger, der var vigtige på tværs af de tre byer:

- Børnesyn og inddragelsesmetoder i de tre cases: hvad kan vi lære?
- Voksnes roller og kompetencer – inklusiv projektlederrollen: Hvad kan vi lære?
- Den kommunale forvaltnings rolle: hvad kan vi lære?
- Sammenhæng mellem fysisk resultat og inddragelsesprocesser: hvad kan vi lære?

Vi præsenterer og diskuter resultater på hvert af disse emner i de efterfølgende kapitler og afslutter rapporten med en række anbefalinger om, hvad der skal tages højde for, når man inddrager børn og unge i udviklingen af mindre byer.

Børne- og ungesyn og inddragelse

De måder børn og unge bliver inddraget på i byplanlægning er præget af stor mangfoldighed. Det skyldes, at der er mange måder at forstå børn og unges roller på i sådanne processer, men også at der er mange metoder at vælge imellem.

I det følgende skaber vi et kort overblik over de mest fremtrædende måder at forstå børn og unges rolle på i udviklingen af byer, så vi får en generel ramme for at diskutere de tre udviklingsprojekter i Glyngøre, Smidstrup og Thyregod. Overblikket er dannet på baggrund af et litteraturstudium om børn og unges inddragelse i byudvikling og uddybes i bilag 1.

Der er to principielt forskellige måder at se børn og unge på. Disse er dybt indlejret i vores kultur og påvirker vores måde at tænke på børn og unge på, når vi inddrager dem. Den ene udspringer af psykologi og den anden af sociologi og pædagogik.

1. Børn og unge er mennesker "i udvikling" på vej til at blive voksne
2. Børn og unge er mennesker "i sig selv", der gør ting på måder, der er anderledes end voksne.

Disse to helt forskellige måder at forstå børn og unge på dukker op i de dominerende retninger, der har udviklet sig i forståelsen af børn og unge:

Børn og unge som uspolerede og futurister

Børn og unge er noget "i sig selv", de er eksperter på sig selv og kan forme og udvikle ud fra egne ønsker, ideer og behov. De kan også få visioner og ideer samt forudsige fremtidige behov, fordi de ikke som voksne er groet fast i samtiden. Metoder der er særligt relevante er fremtidsværksteder og visionsorienterede projekter.

Børn og unge som lærende

Børn og unge er "i udvikling" og skal modnes og lære af de voksne. De skal lære om "verden" og indøve kompetencer og evner til at forstå og påvirke deres omverden. Voksne definerer deres behov og interesser og børn og unge inddrages ikke direkte. Skoletjenester, rundvisninger, udstillinger med forklaringer, naturvejledning osv. er eksempler på metoder.

Børn og unge som medborgere

Her kobles børn og unge som værende "i udvikling" og "i sig selv". De ses som fremtidens borgere og de skal have demokratiske rettigheder. Der skal fjernes barrierer for, at de kan deltage i beslutninger og processer, der vedrører deres liv, og de skal indøve demokratiske færdigheder. Inddragelse af børn og unge kræver særlige metoder og denne vinkel på børn og unge har dannet grundlag for udvikling af mange børne/unge venlige metoder: interview, foto, observation, video, tegning osv.

Børn og unge som voksne

Da børn og unge ansues som voksne, anlægges der ikke et særligt børn og unge syn i denne tilgang. Man anvender samme metoder til at inddrage voksne, børn og unge. De politiske organiseringer er formet som

de voksnes, og der tages ikke særlige hensyn til dem. Formålet er at sikre, at børn og unge har samme adgang til formel politisk deltagelse som voksne.

Børn og unge i relation til voksne

De forskellige syn på børn og unge har hver deres fordele og ulemper. Vi kan i de tre projekter se elementer af disse børne- og ungesyn komme til udtryk bevidst eller ubevidst i valg af metoder. I Glyngøre ses børn og unge i udgangspunktet som medborgere, og formålet er også at styrke deres demokratiske dannelse. I Smidstrup og Thyregod er konsekvensen af processen, at børn og unge hovedsagligt ses som henholdsvis uspolerede og voksne.

Der er ingen tvivl om, at børne- og ungesynet bevidst eller ubevidst påvirker formålet med at inddrage børn og unge og de metoder, man vælger til at inddrage dem. De voksnes rolle påvirkes selvsagt også af børne- og ungesynet, da synet på og forståelsen af børn og unge sker i relationen til forståelsen af at være voksen. Den måde de voksne agerer på, kan bevidst eller ubevidst understøtte et bestemt børne- og ungesyn. Derfor mener vi, at et børne- og ungesyn altid må udvikles og forstås "i relation til voksne". Inddragelse af børn og unge i udvikling af deres omgivelser og hverdagsliv sker typisk sammen med voksne og dermed bliver relationen mellem børn og unge og voksne helt central.

Vi vil i løbet af rapporten udvikle dette 'relationelle' børne- og ungesyn dels ved at trække på styrkerne fra de eksisterende børne- og ungesyn, dels ved at gøre brug af de praktiske erfaringer fra de tre projekter. I konklusionen samler vi op på det relationelle børne- og ungesyn samt på de anbefalinger vi løbende udvikler ved at sætte fokus på forskellige centrale elementer i inddragelsesprocesserne.

Give kompetencer og skabe mulighed for indflydelse

I det relationelle børne- og ungesyn indgår to væsensforskellige måder at inddrage og støtte børn og unge på, der tilsammen ofte omtales som "empowerment" af børn og unge.

Den ene måde er at understøtte og udvikle kompetencer hos børn og unge, så de kan deltage. For at børn og unge skal kunne handle aktiv og påvirke deres omgivelser, kræver det, at de tilføres viden, information, ressourcer, selvtillid og konkrete færdigheder. Det er en form for 'uddannelse' til at blive aktive medborgere i samfundet.

Den anden måde er at sætte rammer og skabe mulighed for, at de i det hele taget kan få lov at deltage. Det handler om at skabe organisatoriske rammer for deres deltagelse, give dem rettigheder så de kan deltage på lige fod med andre og etablere arenaer for deltagelse, så de rent faktisk bliver inddraget.

De to elementer af empowerment går hånd i hånd. Hvis man inviterer børn og unge til at deltage i fx lokale processer skal man sikre sig, at de ved hvordan man skal deltage, at de kan finde ud af at deltage og tør give deres mening til kende blandt hinanden og voksne. Omvendt hjælper det ikke at de unge ved, hvordan de skal deltage og har selvtilliden i orden, hvis de ikke får lov til at deltage i lokale processer, hvis der ikke er særlige organer eller organiseringer som de kan deltage i, og hvis man ikke regner deres bidrag for relevant.

I denne rapport undersøger vi både, hvordan børn og unge får støtte til at kunne deltage ved at se på, hvordan projektlederne og lokale voksne giver dem kompetencer til at deltage, og på den organisering der

laves lokalt omkring børne- og ungeinddragelsen samt på den kommunale forvaltnings rolle som rammesætter i de tre projekter.

I de følgende kapitler diskuteres resultaterne af de tre processer, men først gives en kort introduktion til de tre projekter og deres processer.

Kort beskrivelse af de tre processer

Vi giver et skematisk overblik over de tre projektforløb med en kronologisk rækkefølge af de vigtige begivenheder for at skabe et grundlag for at forstå den efterfølgende præsentation af resultaterne. I bilag 2 er projektforløbene beskrevet i dybden.

Et aktivitetsbånd i Smidstrup

En udviklingsmedarbejder i Vejle kommune udarbejder sammen med Skov og Landskab på Københavns Universitet en ansøgning til Byfornyelsens forsøgs- og udviklingsmidler, fordi udviklingsmedarbejderen her ser en mulighed for at få igangsat en proces med at inddrage børn og unge i udvikling af et udendørs aktivitetsbånd, der er formuleret som et ønske gennem tidligere inddragelsesprocesser. Der ansættes en ekstern konsulent som projektleder, der straks går i gang med projektet.

Tidsforløb i Smidstrup:

- Forår 2011: Projektleder indsamler materiale om byen. Lokalrådsformanden i Smidstrup kritiserer i lokalpressen, at projektet særligt skal rette sig mod piger, da han mener, det er diskrimination. Udviklingsmedarbejderen får talt med lokalrådet og får sagen på plads. Men en uheldig start på projektet.
- Juni 2011: Projektleder har møde med udvalgte ressourcepersoner fra lokalsamfundet, hvor projektet præsenteres og andre potentielle deltagere findes. En projektgruppe med voksne centrale ressourcepersoner dannes for at få projektet lokalt forankret.
- Sommer 2011: Opfølgende møde med lokalrådsformand, hvor der aftales opgavefordeling mellem projektleder og formanden. Formanden ønsker selv at styre processen, mens projektlederen skal tage sig af børne- og ungeinddragelsen.
- Event/info-stand ved Byfest: Borgerne får information og deltager aktivt ved at komme med forslag og ideer til aktivitetsbåndet. Her deltager en større gruppe børn og unge med forslag. Projektleder samler en lang liste af forslag, der overgives til projektgruppen. Det vedtages i projektgruppen, at projektet skal komme hele byen til gode og ikke kun de unge.
- Efterår 2011: Projektgruppemøder: Opsamling på event og ideer, planlægning af og status på de videre aktiviteter. Projektgruppen begynder at kontakte firmaer, der kan komme med tilbud, men holdes tilbage af projektleder, fordi man endnu ikke har inddraget en større gruppe børn og unge via en planlagt temadag på skolen.
- December 2011: Projektleder og lærere planlægger og afholder temadag på skolen med 6.-9. klasser om forslag og ideer til aktivitetsbåndet. Temaerne er fastlagt af projektgruppen, der ikke selv kan deltage på temadagen. Lærerne faciliterer dagen. Resultatet er en lang række forslag til, hvad aktivitetsbåndet kan indeholde, der overgives til projektgruppen.
- Jan/feb 2012: Projektgruppemøder hvor der træffes beslutninger om, hvad der skal vælges.

- Februar: Møde mellem projektgruppe og kommune, hvor man bliver uenige og stopper samarbejdet både med kommune og projektlederen. Der opstod kommunikationsproblemer og forskellige forventninger til hinandens roller. Projektgruppen arbejder videre alene og Lokalrådet overtager ansvaret for projektet.
- Marts 2012: Firmaer kontaktes for at få tilbud på de forskellige aktiviteter.
- April 2012: Ansøgninger om fornyelse af multibane og udendørs fitness område indsendes til Landsbypuljen. Der udarbejdes pjece og andet materiale om projektgruppens forslag til aktivitetsbåndet, der nu indeholder 5 projekter, der kan finansieres og igangsættes hver for sig. For detaljer om de 5 projekter se side 12 i bilag 2
- Maj 2012: Der bevilges 125.000 kr. fra Landsbypuljen til enten multibane eller udendørs fitness område.
- Lokalrådet arbejder videre med flere aktiviteter i aktivitetsbåndet inspireret af forslag fra de unge, og det skal igen præsenteres og diskuteres på Byfesten i august 2012.

Forslag til udendørs fitness område med udsigt over søen

Dette projekt illustrerer en stærk lokal gruppe af voksne, der selv tager ansvar for processen, og hvor projektlederen mest sidder på sidelinjen og står for inddragelsen af børn og unge. Børn og unges inddragelse sker på byfesten og på skolens temadag (se bilag 2 for en uddybning af formål og metoder i projektet). Børne- og ungeinddragelsen foregår stort set adskilt fra projektgruppens arbejde, og børn og unge kommer med en masse forslag, der ikke-prioriteret overleveres til projektgruppen i form af lange lister med mulige aktiviteter. Projektgruppen med de voksne prioriterer og vælger de aktiviteter, der skal realiseres og står også for realiseringen.

Lille Bane projektet i Thyregod

Projektet har samme start som i Smidstrup, da begge projekter styres af samme udviklingsmedarbejder i forvaltningen og med samme eksterne konsulent som projektleder. Projektlederen forsøger at følge samme fremgangsmåde i de to byer. I Thyregod har tidligere inddragelsesprocesser vist, at de unge ønsker et bedre værested i byen – især en gruppe piger havde udtrykt det ønske. Men forløbene i de byer bliver forskellige. Den største forskel er, at projektlederen får en langt større rolle i Thyregod, hvor den lokale projektgruppe

har mindre tid og overskud til at styre projektet. Det lokale engagement er derfor forskelligt i de to byer. Desuden er inddragelsesmetoderne forskellige.

Tidsforløbet i Thyregod:

- Forår 2011: Projektleder indsamler materiale om byen og tager kontakt til lokale ressourcer.
- Forår 2011: Projektgruppen med centrale voksne resourcepersoner nedsættes, starter projektet op og planlægger aktiviteter
- August 2011: Projektet præsenteres på stand på byfesten: Thyregod dage, hvor en mindre gruppe børn og unge kommer med forslag. Resultatet var en lang liste med forslag til forbedringer af byens lege- og opholdssteder. Men der blev også udtrykt stor tilfredshed med byen, som den var.
- Efterår: Projektgruppen arbejder videre med ideer
- November 2011: Der planlægges og afholdes en Drømmedag i hallen for børn og unge. Det er et stort anlagt projekt med ressourcekrævende forberedelse og forventning om stor deltagelse. Projektgruppen er meget involveret. Der kommer dog kun meget få børn og unge og arrangementet lever ikke op til forventningerne. Projektlederen laver liste med de indkomne forslag til projektgruppen.
- December 2011: For at få en større gruppe unge i tale afholdes ½ times idémøde i klubben, hvor de unge i forvejen var, under ledelse af projektlederen. Her kommer også en række forslag, der videregives til projektgruppen.
- Jan-marts 2012: Projektgruppen udvides nu med tre unge der havde meldt deres interesse på idemødet i klubben. Kun to dukkede op, men nu indgår de unge i arbejdet med at udvikle projektforslag. Især projektlederen hjælper de unge med at deltage aktivt på møderne. Projektgruppen ender med at beslutte sig for i første omgang at fokusere på etablering af en Lille Bane.
- April 2012: Projektleder og projektgruppe laver ansøgning til den ekstraordinære runde i Landsbypuljen og kontakter firmaer, der kan give tilbud.
- Maj 2012: Projektgruppen laver en nabohøring, fordi der har været kritik fra naboerne. De unge fra gruppen taler selv med naboerne på mødet og man finder en løsning, alle kan være tilfredse med. Det besluttet, at man kun vil indhente tilbud fra firmaer, der kan inddrage de unge i realiseringen (opstillingen) af Lille Bane aktiviteterne. Lille Bane projektet får godkendt deres ansøgning til Landsbypuljen og får en bevilling på 125.000 kr.
- Juni 2012: Der holdes møder med presse, firma der skal stå for opgaven, og der fastlægges to arbejdsweekender i august og september, hvor 8-10 personer, helst de unge, skal hjælpe firmaet med at stille tingene op. Projektet i sin helhed ender med at blive et projekt om omdannelse af et eksisterende grønt område til et ude-aktivitets område med bålhytte, tarzanbane, klatrepjramide mv.

Dette projekt illustrerer en proces, hvor projektlederen kommer til at spille en central rolle i at få gennemført projektet, da det kniber med tid til projektet hos de lokale voksne. Men stadig er projektet lokalt forandret, og her forsøger man at inddrage børn og unge i den sidste del af projektet, hvor beslutninger om indhold er truffet, men hvor der skal arbejdes med konkretisering og opsætning.

Unge i Thyregod får bl.a. en ny bålhytte til erstatning for denne som mødested.

Nøglen til eget sted i Glyngøre

I Skive kommune ser en udviklingsmedarbejder i afdeling for By- og Landsbyudvikling, Forvaltning for Kultur- og Borgerservice, en mulighed for at støtte en gruppe unge i deres bestræbelser på at få et eget værested i Glyngøre gennem ansøgningen til Byfornyelsens forsøgs- og udviklingsmidler. Formuleringen af denne interesse var sket gennem tidligere inddragelsesprocesser, hvor de unge lagde vægt på, at de ønskede deres eget værested ('nøglen til eget sted'), hvor de kunne mødes, også med de unge der var flyttet væk. Der ansættes en ekstern konsulent som projektleder. Denne projektleder er samtidig en aktiv borger i Glyngøre, der har været stærkt involveret i at udvikle byen både som privatperson og som konsulent for teknisk forvaltning.

Tidsforløb i Glyngøre:

- Efterår 2010: En gruppe unge fra byen danner en forening kaldet Glyngøre Ungdomsråd (GUR) for at få støtte fra kommunen. De udpeger et forhenværende diskotek i tilknytning til hallen, som det perfekte værested.
- Forår 2011: I samarbejde med projektlederen starter GUR arbejdet med at lave en gennemarbejdet plan for foreningens ungdomsarbejde i byen og man starter samtidig arbejdet med at forberede en ansøgning til kommunen om at blive anerkendt som folkeoplysningsforening for at få tilskud til huslejen.
- Der er en løbende kontakt med kommunen (Børne- og familie Forvaltningen) i denne fase. Kommunen henviser bl.a. de unge til lokaler på skolen, som de kan bruge, eller til ungdomsklubben i Skive, som de kan deltage i. Kommunen påpeger samtidig, at man generelt ikke giver huslejetilskud når der findes brugbare lokale som kommunen ejer og at foreningen pt. Ikke lever op til kravene i folkeoplysningsloven.
- De unge finder ingen af disse tilbud relevante for deres behov og de ønsker fortsat at lave en ansøgning til kommunen om tilskud til husleje Lokalt i Glyngøre finder man gennem projektlederens mange kontakter midler til at dække husleje i 2011, så de unge kan komme i gang, og der laves lejeaftale med hallen. En anden afdeling i kommunen (By- og Landsbyudvikling, Kultur- og Borgerservice) bevilliger et mindre beløb til renovering og opstart, de har ikke mulighed for at yde tilskud til husleje.
- Maj 2011: Der afholdes opstarts/idémøde, hvor ca. 25 unge deltager og efterfølgende fest med 125 deltagere. 116 bliver medlem af GUR.
- Der nedsættes et forældreråd til at støtte GUR og der lægges en slagplan om at blive godkendt som forening, som man betaler kontingent til.
- Der afholdes forskellige former for arrangementer: Fredagscafe hver anden fredag, større fester for at trække de unge "hjem", arrangementer omkring sportsbegivenheder, samt større arrangementer for hele byen, fx stand up'ere. Herigennem tjenes penge til foreningen.
- Oktober 2011: Projektleder og kommunale repræsentanter fra forskellige forvaltninger holder møde for at finde løsning, men der er ikke opbakning til at de unge kan få huslejestøtte.
- November 2011: De unge skifter navn fra råd til forening og prøver alligevel at søge om anerkendelse som folkeoplysende forening og om støtte til husleje.
- Ansøgningen afslås af kommunen. . Det besluttes at etablere GUF som frivillig forening og køre arrangementerne forretningsmæssigt. Tanken om på sigt at få støtte fra kommunen er dog ikke helt opgivet.

Dette projekt adskiller sig fra de andre projekter ved, at vi har at gøre med en meget aktiv gruppe unge, der i forvejen har defineret, hvad de vil og kæmper for at få det opfyldt gennem projektdeltagelsen med stor støtte fra projektlederen og lokalsamfundet. De unge er ældre end i de andre projekter – mange af dem

Der ses EM i håndbold på storskærm i GUR's lokaler i Glyngøre

myndige – og kan selv påtage sig et stort ansvar. Projektet er ansvars-mæssigt placeret i en bestemt afdeling i kommunen, som støtter projektet og de unges sag, men andre afdelinger og forvaltninger vil ikke særbehandle denne gruppe unge fra Glyngøre i forhold til andre unge i kommunen, og føler ikke at de inden for deres almindelige forvaltningspraksis og især de gældende politikker i kommunen kan imødekomme de unges ønsker. Der er altså intern uenighed i kommunen om projektets relevans. .

Børn og unge syn og inddragelse i de 3 processer

Hvis vi ser på de tre processer i Thyregod, Smidstrup og Glyngøre er der en række fællestræk, men der er også forskelligheder, der relaterer sig til børne- og ungegruppens alder og livssituation og de arenaer, hvor inddragelsen foregår. Tilsammen illustrerer de tre processer forskellige udfordringer for børne- og ungeinddragelse i udviklingsprocesser, der handler om inddragelsesmetoder og relationer til de voksne. Begge dele er knyttet til børne- og ungesynet.

Børne- og ungesynet

Udgangspunktet for de tre processer har været, at det er vigtigt at få børn og unge inddraget i udviklingen af de tre byer, så de bliver bedre steder for børn og unge at leve og opholde sig. De anvendte metoder har dog lagt et forskelligt fokus på, hvad selve inddragelsen skal bidrage med.

I Smidstrup og Thyregod har projektlederen anvendt ABCD-metoden, der handler om at *mobilisere de ressourcer*, der eksisterer blandt deltagerne i forvejen, hvilket er lykkedes, men især for de voksne ressourcer. Projektlederen i Glyngøre har tænkt i empowerment (jvf ovenfor), som lægger vægt på at *tilføre ressourcer* i tillæg til at træne og opøve de eksisterende kompetencer, og det er også lykkedes med projektet.

Overordnet kan vi se, at tilgangen til inddragelse i de to processer i Smidstrup og Thyregod, som de tilrettelægges af projektlederen, kommer til at afspejle et syn på børn og unge, der på sin vis forudsætter, at de er ligesom voksne, da der anvendes samme metode, som man tidligere har anvendt med succes i 'voksne' inddragelsesprocesser. Men samtidig betragtes det som vigtigt, at man har særlige forudsætninger til at forstå børn og unge, og at ABCD metoden skal tilpasses børn og unge. Udgangspunktet er dog, at man følger samme koncept, som man tidligere har gjort med voksne. I begge byer er der en voksen projektgruppe, der definerer rammerne for, hvornår og om hvad de unge kan inddrages i.

I Smidstrup og Thyregod er der ikke særligt fokus på børnenes rettigheder *som medborgere* eller på at træne dem som medborgere, så de bedre kan være i stand til at deltage i processerne. Projektlederen prøver at give de voksne fra projektgruppe og skolen (hvor der afholdes en temadag) en kort indføring i den anerkendende metode, men det er svært at omsætte i praksis for de voksne. De unge antages at kunne bidrage med ideer til byudviklingen indenfor de rammer, som de voksne definerer. Og så er det op til de voksne at vælge mellem og videreføre de ideer, som de synes er realistiske indenfor rammerne. Her ligger elementer af det futuristiske børn- og ungesyn, der er visionsskabende, men som kan risikere at ende med en realisering og konkretisering, der måske ikke helt lever op til børn- og unges ønsker.

Der sker da også en drejning i forhold til målgruppen for projekterne i begge byer. Fra at fokusere på større børn og unge (med vægt på piger) ændres fokus i forløbet til at være alle borgere i byen – det nye skal være til gavn for hele byen. De unge siger da også selv, at deres forslag tit blev betragtet som urealistiske, så det mest blev de voksnes forslag, der blev til noget, fordi de var realistiske.

Bl.a. på grund af tilgangen fra de øvrige voksne i de to processer, udspiller processerne sig lidt forskelligt i Smidstrup og Thyregod. I Smidstrup afkobles børn og unge, efter at de har leveret deres ideer og ønsker, mens enkelte unge i Thyregod kommer med i projektgruppen, der skal realisere projektet og dermed i de endelige beslutningsprocesser. Her er det dog vigtigt for de unge, at projektlederen hjælper med til at inddrage dem i diskussioner og få deres meninger frem, da de har svært ved selv at tage ordet.

Unge kommer med forslag på standen ved byfesten i Smidstrup

I Smidstrup styres en stor del af projektet af en meget aktiv og resultatorienteret voksen projektgruppe, der med resultater tænker i fysiske produkter, som er synlige og kan legitimere projektet over for lokalsamfundet. Repræsentanter for projektgruppen har en stand på byfesten, hvor de møder børn og unge, og hvor

alle kan komme med ideer. Men derefter har de ikke noget videre behov for at møde og inddrage børn og unge. Temadagen på skolen overlades til projektlederen og kommer derfor til at være afkoblet fra processen i projektgruppen, hvor kun lister med mange ideer kommer videre - altså ingen information om, hvor mange der synes de enkelte ideer er gode, hvad baggrunden for forslagene er, hvorfor børnene synes forslagene er relevante eller hvor meget engagement og energi, de enkelte ønsker kan mobilisere blandt de unge. I Smidstrup deltager de unge ikke efterfølgende i processen, som det skete i Thyregod.

Bunken af papirer med forslag fra temadagen på skolen i Smidstrup.

Som sådan falder ideen med at mobilisere de unges ressourcer, der ligger i ABCD-metoden, lidt til jorden.

De unge har fået lov at blive hørt, ligesom ved mange 'voksne' inddragelsesprocesser, hvor der er en høringsperiode, eller et borgermøde, og derefter ophører inddragelsen. Man sidder således tilbage med et indtryk af, at de lokale voksne i projektgruppen tenderer mod et syn på børnene som lærende, hvor der ikke er den store grund til at inddrage dem udover de forslag, de er kommet med, og hvor mange anses for at være urealistiske. Børn og unge anses ikke for at være vigtige lokale ressourcer.

Ud fra et syn på børnene som lærende, er det helt legitimt hurtigt at afkoble børnene.

Processerne i begge byer ender med at være meget voksenstyret, om end ideerne til de endelige projekter kommer fra de unge. I Vejles tekniske forvaltning mener udviklingsmedarbejderen, at det ikke kan være anderledes, når man vil have de lokale voksne til at tage ansvar og gennemføre projekterne. Så laver de noget, som de selv kan stå inde for, og som resten af byen kan leve med. Det er ikke sikkert, at de unge ville vælge det samme. Men det er et samlet lokalsamfund, der skal fungere.

I Thyregod inddrages de unge i projektgruppen efter at de ideer, der skal arbejdes videre med er valgt. Det er dog her påfaldende, at nogle af de unges egne ønsker er fejlet af banen, 'fordi de var urealistiske'. Det viser, at det kan være svært for de unge at indgå på lige fod med de voksne. Man kan derfor diskutere, om man ikke også her skulle have haft mere fokus på at tilføre de unge ressourcer og i højere grad gøre dem i stand til at deltage. Noget man nok skal tage mere højde for i fremtidige processer.

Nogle af de aktive unge fra GUR i Glyngøre foran indgang til deres værested

I Glyngøre afspejler projektlederens tilgang i høj grad et syn på de unge som medborgere. Der er stort fokus på de unges rettigheder til at blive betragtet som en vigtig interessegruppe i byen på linje med andre voksne interessegrupper. Samtidig er det projektlederens ide at uddanne de unge til at deltage i demokratiet og på den måde lære dem, hvordan de kan påvirke deres omgivelser. Projektlederen bruger meget tid på at indføre de unge i, hvordan de kan undersøge flere forskellige muligheder for at få et værested. De lærer at læse lovtekster, de lærer om hvordan kommunen og demokratiet er opbygget, de lærer at kommunikere med offentlige instanser osv.

Projektlederen lærer dem også at knytte kontakter i lokalsamfundet, for at de kan trække på lokalsamfundets ressourcer. Der er til gengæld ikke fokus på at udvikle særlige metoder til at inddrage de unge. Det er projektlederen, der skridt for skridt sammen med de unge finder ud af, hvad næste handling skal være i processen, og der er ikke på forhånd en plan eller et koncept for, hvordan processen skal forløbe, som vi ser det i Thyregod og Smidstrup. Det lader projektlederen i høj grad være op til de unge at finde ud, mens projektlederen samtidig holder de unge fast på projektet og sørger for, at de kommer videre i processen. I flere tilfælde må projektlederen tage møder med kommunen eller formulere dele af ansøgninger, da det er svært for de unge at holde gejsten oppe i forhold til den modstand, de ofte oplever fra kommunens side. På den måde indtager projektlederen en central voksenrolle for hele tiden at få projektet til at bevæge sig fremad og skabe små resultater, så de unge ikke opgiver. Fx skaffer projektlederen gennem egne lokale kontakter på et tidspunkt økonomisk støtte til noget af huslejen i værestedet.

I Glyngøre er der tale om en stærk ungegruppe, der i høj grad selv kan tage ansvar for deres ide om at skabe et værested og lave både små og store arrangementer for byen. Men det er tydeligt, at også de i processen har brug for markant støtte fra en projektleder for at få deres projekt realiseret. Projektlederen er i dette tilfælde en meget aktiv borger og forældre i Glyngøre, der generelt spiller en central rolle i udviklingen af Glyngøre og har mange tidligere samarbejds erfaringer med Skive kommune. Projektlederen er dermed ikke en neutral voksen i processen, og det skaber både fordele (fx mange kontakter) og ulemper (fx interessekonflikter ift. kommunen) i processen.

De unges oplevelse af processerne

I alle tre processer er børnene og de unge glade for at føle sig hørt. Det kommer tydeligt frem i evalueringerne af temadagen på skolen i Smidstrup, hvor stort set alle svarer, at det bedste ved dagen var muligheden for at blive hørt – selv om de fleste mener, at dagen var ret kedelig fordi de skulle det samme hele tiden. Metoderne på dagen var tydeligvis ikke indrettet i forhold til børn og unges behov, men efter hvordan læring traditionelt foregår i skolen, med børn omkring et bord, og skriftlig besvarelse af spørgsmål om forskellige temaer.

I Thyregod mødte meget få op til den drømmedag, der var tænkt og planlagt som noget meget større, og det var især en yngre gruppe børn, der kom, og ikke mange unge. Ved et efterfølgende kort møde i ungdomsklubben, for at få flere i tale, synes de unge det var ok med en halv time, hvor de kunne stille en masse forslag. Der blev dog ikke fulgt op med en fælles udvikling af forslag eller prioritering af forslag. De tre unge, der senere indgår i projektgruppen mener da heller ikke, at de har været med til at beslutte, hvad der skulle laves. Men de er alligevel glade for at være med i projektgruppen og også glade for projektet – især for bålhuset, som mest afspejler deres interesse i et værested for unge. I hverken Smidstrup eller Thyregod fik de unge for alvor lov til at være med til at prioritere de ideer, der kom på banen.

Fra Drømmedagen i Thyregod. Alder ca. 12 år.

I Glyngøre er de unge glade for samarbejdet med andre lokale grupper i lokalområdet og den anerkendelse, de føler de har opnået i lokalsamfundet. De bliver i stigende grad inddraget i generelle diskussioner om byens udvikling. Men de oplever ikke samarbejdet med kommunen som positivt. Grundlæggende føler de, at de bliver holdt hen af kommunens embedsmænd, der 'kender paragrafferne' bedre end de gør. De ville gerne en gang for alle have fået en forklaring på, hvad der kræves af dem for at de kan komme videre, fremfor at der, som de oplever det, hele tiden kommer nye krav, så det bliver en endeløs proces. Deres oplevelse er, at de ikke anerkendes for deres initiativ og at deres behov om et lokalt mødested ikke tages alvorligt, fordi de får at vide, at de bare kan tage til Skive, hvor der er et værested for unge. På den anden side har kontroverserne med Skive Kommune muligvis bidraget til at styrke det interne sammenhold i ungegruppen i Glyngøre, og give dem følelsen af at, 'vi kan godt selv' uden kommunens hjælp. På den måde har kommunens uvilje medvirket til de unges empowerment. Spørgsmålet er dog om skiftende unge kan fastholde dette over en længere tid.

Mod et syn på børn og unge i relation til voksne: opsamling og anbefalinger

Erfaringerne fra de tre processer viser, at flere børne- og ungesyn og metoder har været i spil, med hver deres fordele og ulemper. Synet på de unge som lærende inddrager kun børnene i et begrænset omfang, og giver dem ikke del i beslutningsprocesserne. Synet på børn som små voksne antager, at børn har samme mulighed for at gøre sig gældende i beslutningsprocesser som mere magtfulde og erfarne voksne, og inddragelsesmetoderne tilpasses derfor ikke specielt til børn. Medborgerperspektivet ser børn og unge som fremtidens borgere, og for at de kan opnå generel anerkendelse som bærere af medborgerrettigheder, er der behov for, at nogen hjælper dem med at opnå deres demokratiske rettigheder og agere som aktive samfundsborgere.

Desuden viser processerne, at der er en tendens til, at de lokale voksne, når de tænker på børn og unge som gruppe, til tider har et negativt syn på de unge, og skærer dem over en kam, før de møder de enkelte unge. I alle tre processer ser de vokse på forhånd 'de unge' som larmende, svinende og problematiske, men da de møder de enkelte unge ændrer deres billede sig i en meget positiv retning. Voksne lærer altså noget om de unge, hvad de føler og oplever, ved at indgå i en proces med dem. Derfor er selve samarbejdet og den direkte dialog meget vigtig.

Vi skal derfor have fat i et børne- og ungesyn, der ikke ser børn og unge som enten lærende, som små voksne eller som rettighedsbærere, men ser dem i relation til voksne. I det følgende præsenterer vi vigtige elementer i dette børne- og ungesyn, og vi bygger videre på det i resten af rapporten.

Udvikling MED børn og unge: indlevelse, lydhørhed og tillid

For det første er det afgørende, at man udvikler og planlægger MED børn og unge, der både er "i udvikling" (de skal lære noget) og noget "i sig selv" (de har særlig viden og kræver særlige metoder). Her er kun børn og unge eksperter på nutidens barndom og ungdom, da barndom og ungdom er dynamisk og foranderlig. Man skal ikke tro, at man forstår de unges perspektiv ved en nostalgisk genkaldelse af sin egen ungdom. Man kan lære at forstå børn og unges perspektiv ved at møde dem med indlevelse, lydhørhed og tillid.

Alt efter børnene og de unges alder ligger forskellige slags børne- og ungesyn mere eller mindre naturligt. Jo yngre børnene er, jo større er tilbøjeligheden til at se dem som uspolerede/futurister. Omvendt jo ældre de er, jo større tilbøjelighed er der til at betragte dem som voksne. Pointen er, at det er vigtigt at gøre sig disse forhold bevidst, da de forskellige syn fører til valg af bestemte inddragelsesmetoder, som måske – måske ikke – tjener inddragelsens formål.

Det er ikke ligegyldigt, hvor og hvordan man får børn og unge i tale. Man må anerkende, at de ikke er små voksne. Det er vigtigt, at man tilpasser sine metoder til dem, man skal inddrage - hvilket i øvrigt også gælder for processer for voksne. Det særlige ved at inddrage børn og unge er, at de ikke har de erfaringer og den viden som de voksne har i processen, og derfor skal man huske at lære dem at deltage: at give dem kapacitet til at deltage.

Inddrag gennem hverdagen – med en fremmed på besøg

Erfaringen fra de tre processer er, at man så vidt muligt skal inddrage børn og unge i deres hverdagskontekst – det vil sige at opsøge dem, hvor de i forvejen udfolder deres hverdagsliv. I skolen, klubben, idrætsforeningen, hallen eller andet.

Men særligt processerne i Smidstrup og Thyregod viser også, at den arena man vælger for sin ungeinddragelse kan være afgørende. I Smidstrup bliver den planlagte drømmedag lavet om til en temadag på skolen. På en drømmedag skal de unge være kreative og drømme sig frem til deres visioner og ideer, der kan være med til at skabe det gode børne-/ungeliv. Der skal ikke være nogen begrænsninger. Man skal bruge drømmene til at mobilisere ressourcer og energi. En temadag på skolen, hvor de lærere man kender fra hverdagen skal styre slagets gang, er noget ganske andet. Lærerne har en særlig interaktionsform med de elever de kender, og der er et etableret magtforhold, som man ikke lige kan lave om på.

Selv om projektlederen introducerer lærerne til den anerkendende og ressourcebaserede tilgang, er det ikke det, der praktiseres på temadagen. Her har flere af lærerne mere fokus på at holde orden end på at fremelske de unges ideer. Kreativiteten bremses også af, at ideerne skal formidles skriftligt i mindre grupper på alle poster. Det finder eleverne hurtigt kedeligt, og nogle af børnene begynder at lave andre ting. Der sker så en selvforstærkende, negativ udvikling i forhold til at være kreativ. Særligt i de grupper, som lærerne på forhånd anser som værende problematiske ballademagere, bliver eleverne hurtigt irettesat, hvis de snakker om andre ting end opgavens ordlyd. De bliver ikke guidet og bekræftet af en anerkendende tilgang, og der skabes ikke et åbent og kreativt rum.

Tilsvarende på drømmedagen i Thyregod: Der kommer ikke ret mange unge, og det virker derfor sært, og fremmedgjort at være i den store hal. Selv om dagen flyttes til et mindre mødelokale, bliver det ikke en fri og sjov proces. Der er mange voksne i forhold til unge. Der kommer ganske vist mange idéer, men ikke så mange som der kommer i løbet af den senere mere uformelle snak mellem de unge og projektlederen i de unges 'egen' klub, hvor der er helt andre magtforhold og følelser i spil.

Også i Glyngøre har stedet en betydning. Når de unge skal diskutere deres ansøgning om at blive forening med kommunen, sker det på kommunens præmisser: hos kommunen og i sædvanlig kommunal mødeform. Altså et sted hvor magtforholdene er helt klare. Projektlederen vælger at tage nogle af disse møder uden de unge, fordi de unge bliver modløse og kede af det efter møder af den karakter. De unge inviterer medarbejderne, der skal tage stilling til deres ansøgning, ud og se deres lokaler, men det afslås af kommunen.

Det viser, at arenaen for inddragelse er vigtig for, hvordan børn og unge deltager og kan komme til orde. Man behøver ikke altid investere i store forkromede arrangementer og man skal også huske at møde de unge i deres rum, hvor de føler sig trygge i deres hverdag. Men i den sammenhæng skal man tage højde for de magtforhold, der er i den særlige ramme mellem voksne og børn. Her kan en "fremmed person", der kommer ind i børn og unges hverdagsrum uden at have en forudgående relation til børnene og de unge, være vigtig.

Når børn og unge udvikler og planlægger sammen med voksne, skal man erkende, at de voksne altid indtager en magtfuld rolle, både som de der styrer og gennemfører projekter, og dem der hjælper børn og unge med at komme til orde. De voksne med deres magtfulde roller kan udgøre en barriere for børn og unges inddragelse og indflydelse, og derfor er det vigtigt, at der indgår voksne med de rette og særlige kompetencer til at inddrage børn og unge. Det uddybes nedenfor.

Brug forskellige udtryksformer

Man skal også huske at børn og unge bruger andre udtryksformer end skrift. Det er vigtigt, at man også giver dem lov til at bruge fx billeder, tegninger, sociale medier, film og kroppen. Mange af disse udtryksformer har de lært at bruge tidligere end skriftsproget, og især for yngre børn og for skrift- og læsesvage

børn og unge, er det derfor ofte mere naturlige udtryksmidler. Når man holder temadagen på skolen i Smidstrup, får det meget hurtigt præg af, at de unge skal lære eller træne noget, f.eks. at udtrykke sig skriftligt. Det er ikke et 'frirum', som stimulerer til leg og drømme. Drømmedagen i Thyregod og mødet i klubben med de unge baserer sig alene på mundtlig og skriftlig kommunikation mellem børn/unge og voksne. Heller ikke her opstår kreative frirum med forskellige kommunikationsformer.

Ulemperne ved at skulle bruge forskellige udtryksformer i kommunikationen mellem børn/unge og voksne kan være, at det kræver særlige voksenkompetencer, som ikke altid er til stede.

Giv børn og unge både evner og arenaer til at deltage

Udviklingen af mindre byer er politiske processer, hvor der altid vil komme mange forskellige værdier og hensyn i spil. Derfor vil der altid være voksne i spil, og der vil altid være en afvejning af de unges ønsker og behov i forhold til andres ønsker og behov. Så når man arbejder med at inddrage børn og unge, er det vigtigt at både børn og voksne klædes på til processerne.

Børn og unge har ikke de samme erfaringer, samme magt eller den samme viden at trække på som de voksne, og de vil ikke kunne tale med samme vægt som de voksne i f.eks. en projektgruppe. De vil nemt kunne overbevises om, at deres ønsker er urealistiske, som vi ser i både Smidstrup og Thyregod. Muligvis var nogle af ønskerne også udenfor de økonomiske rammer, men derfor har børn og unge fra et medborgerperspektiv stadig ret til at blive hørt, og få taget deres ønsker og behov alvorligt. Så det handler både om at tilføre børnene ressourcer, bl.a. ved at sikre en respektfuld og tillidsfuld dialog, der styrker børn og unges selvværd, så de tør tale deres sag, og stille spørgsmål ved de voksnes argumenter. Men også om at uddanne de voksne til at kunne møde de unge i øjenhøjde og afgive den magt, der er nødvendigt herfor.

Unge fra projektgruppen i Thyregod viser rundt på området, hvor der skal skabes aktiviteter.

De voksnes roller og kompetencer i de tre cases

I både Skive og Vejle kommune er man enige om, at det kræver noget særligt at inddrage børn og unge. Derfor inddrager den tekniske forvaltning i Vejle og afdelingen for By- og Landsbyudvikling i Skive eksterne konsulenter til at facilitere processen. De to konsulenter er tidligere samarbejdspartnere, der har været involveret i lokale inddragelsesprocesser i de mindre byer. Begge kommuner har flere succesrige samarbejder bag sig

med disse konsulenter. Det betragtes som en stor fordel, at konsulent og udviklingsmedarbejdere fra forvaltningen kender hinanden på forhånd, at de har samme udgangspunkt for inddragelsesprocesser, og at de ved de kan samarbejde. Begge konsulenter bor desuden tæt på (konsulenten i Skive bor i Glyngøre, den anden i Jelling, en af de mindre byer omkring Vejle) og kender dermed til det lokale miljø i det område af Jylland, områdets problemstillinger og dets kulturer. Det betragtes som en yderligere fordel, når de skal i

gang med at inddrage børn og unge. De er godt kendte med deres vilkår, og især i Glyngøre ser de unge det som en meget stor fordel, at konsulenten har så mange kontakter i lokalområdet, at han kan skaffe viden og ressourcer til projektet.

Voksne fra lokalråd på besigtigelse af område til aktiviteter.

Udover at konsulenterne er kendte samarbejdspartnere, og har et godt lokalkendskab, mener både udviklingsmedarbejderne i de kommunale forvaltninger og konsulenterne selv, at inddragelse af børn og unge kræver bestemte voksenroller. Selvom overskriften er børn og unge, skal man ikke glemme vigtigheden af de voksnes roller. Når børn og unge skal inddrages skal det netop ske sammen med voksne. I det følgende beskrives de væsentligste elementer i voksenrollen baseret på erfaringerne fra de 3 projekter.

Understøtte og styre processer

I alle tre byer understøtter konsulenterne i høj grad processerne – langt mere i Thyregod og Smidstrup, fordi børnene er yngre, men også i Glyngøre, hvor konsulenten taler meget med de unge, foreslår dem hvad de kan gøre, skaber kontakter for dem, hjælper dem når det bliver for svært osv. Jo ældre de unge er, jo mindre behøver konsulenten at styre selve processen. Men med yngre unge og børn er det helt afgørende, at en voksen tager ansvar for at styre inddragelsesprocesserne, så mange børn og unge har mulighed for at komme til orde. I Glyngøre, hvor der er ældre unge, er det dog også afgørende at støtte processen. De unge skal for at få kommunal støtte til deres Ungdomsforening igennem en teknisk vanskelig ansøgningsproces, og de får afslag fra kommunen, hvor de uden støtte fra konsulenten ville have givet op meget hurtigt. Konsulenten hjalp hele tiden med at komme videre i processen.

Hjælp med at skabe resultater

Det er også typisk en voksenrolle at få gennemført processer, så der skabes resultater for børn og unge. Netop for denne gruppe er tiden afgørende, da de ikke kan fastholde interessen over længere tid, hvis ikke der sker noget. Og deres behov og ønsker skifter hurtigt med alderen. Der skal altså sættes deadline, arbejdes målrettet mod resultater, gerne skabes midtvejs- og små undervejs-resultater, de skal hjælpes med at prioritere og træffe beslutninger, og der skal sikres en sammenhæng mellem ønsker, behov og resultater.

I alle tre projekter er de voksne bevidste om det vigtige i at skabe hurtige resultater for børn og unge. I både Thyregod og Smidstrup arbejder man af samme grund med at opdele realiseringen af projektet i forskellige delprojekter, der kan realiseres i forskellige tempi. På den måde kan både børn og unge og resten af lokalsamfundet hurtigst muligt se effekten af at være involveret i projektet.

Magt og følelser har betydning i voksenrollen

Når børn, unge og voksne indgår i en samarbejdsrelation udfolder sig bestemte magtforhold. Børn og unge er vant til at sætte de voksne i en særlig rolle (autoritet og vidende), og de har behov for at kunne identificere den voksne, de skal samarbejde med, i en kendt rolle. Når inddragelse sker i en hverdagsituation, som fx skolen eller klubben, er de voksne i en særlig lærer eller pædagog rolle, som vil påvirke processen. I Smidstrup på skolens temadag ser vi, at det er svært for lærerne at gå ud af deres lærerrolle og for eleverne at se dem anderledes, da lærerne skal facilitere temadagen. I Glyngøre er konsulentens samtidig forældre til unge i byen, og forælderrollen vil også påvirke relationen mellem de unge og konsulentens: på godt og ondt. Konsulentens fra Vejle kommer ind som en fremmed person for børn og unge. Hun er uddannet soldat, og den voksenrolle brugte hun bevidst på et tidspunkt, hvor hun holdt foredrag på skolen i en af byerne, og da hun kom næste gang råbte børnene: Hej soldat. Hun havde fået en relation til dem. Som hun fortæller, skal man gøre sig fortjent til at få en relation til børn og unge, når man kommer som fremmed:

"Når man står overfor børn og unge, er man nærmest nøgen, de er jo ligeglade med, at man kommer fra kommunen."

I alle tre cases er der enighed om, at det er vigtigt, at det er en voksenperson udenfor de traditionelle voksenroller i deres hverdagsliv, der kører inddragelsesprocesserne. Det giver børnene en større frihed til at være sig selv, deltage, involvere sig og sige deres mening: de placeres ikke i en bestemt rolle i forhold til en bestemt voksen, det være sig forældre, lærere eller pædagoger. Et samarbejde mellem den eksterne person og børnenes hverdagsvoksne er det optimale i en inddragelsesproces.

Selverkendelse og indsigt i børn og unges adfærd/gruppeadfærd

Der er stor forskel på at inddrage børn, unge og voksne. Alderen har stor betydning, og det er afgørende, at den voksen, der skal arbejde tæt sammen med børn kender sin egen rolle og reaktion i forhold til børn og unge, der ikke altid opfører sig lige pænt og imødekomende, som en af konsulenterne siger. Der kan være mobning, gruppepres, eksklusioner, konflikter osv., der kommer meget tydeligt og kontant til udtryk, som den voksne skal forholde sig til. Der kan også være kritiske og afvisende børn og unge, der også gerne skal have en plads i processen. Den voksne skal vide noget om børns og unges adfærd, om hvad der sker når de optræder i grupper og kende sine egne følelser og reaktioner, så de ikke overskygger udvikling af en anerkendende og inddragende proces. Som konsulentens fra Vejle siger: *"Hvad er det lige man siger, når en*

blandt mange siger: hold da kæft hvor er det kedeligt, er vi snart færdige, for vi skal have frikvarter.” Den slags situationer skal man være forberedt på både videnskæssigt og følelseskæssigt.

Kompetencer i inddragelse, proces og kommunikation

Det er helt afgørende, at de voksne der skal arbejde med børn og unge har konkrete kompetencer til at inddrage børn og unge. Det handler om at kende metoders fordele og ulemper, kunne processtyre særligt når børn og unge involveres og have gode kommunikationsevner på niveau med børn og unge. Indlevelse, tillid og lydhørhed er gennemgående ord i de tre processer for, hvad der er særlig vigtigt. I alle tre projekter valgte man da også en konsulent til at stå for processerne, som man mente havde disse særlige kompetencer. Konsulenten fra Vejle måtte undervejs ofte ændre sin måde at kommunikere på i forhold til børnenes alder. Jo yngre unge, jo mere kort, kontant og direkte skulle hun formulere sig. Det er afgørende at tale i øjenhøjde med børn og unge. I Vejle overførte man netop en model og metode, som fungerede godt i forhold at inddrage voksne, men den måtte i høj grad tilrettes til børn og unge undervejs. Lærerne på Smidstrup skole har stor indsigt i børn/unges adfærd på deres skole, men mangler kompetencer til anerkendende inddragelse og processtyring på temadagen, hvor kreativitet stod i centrum. Konsulenten havde givet de deltagende lærere et meget kort lynkursus, men der skal mere viden til, før man i praksis ændrer sin adfærd.

Overføring og/eller udvikling af viden

Det er børn og unge selv, der er eksperter på deres hverdagsliv, og den viden skal frem gennem inddragelsen og transformeres til fx et godt ude-værested for dem. Det er børn og unges egne erfaringer, deres perspektiv og deres drømme, der danner videngrundlaget for løsninger. Men samtidig kan deres erfaringer og viden udvikles undervejs i inddragelsesprocessen, og det kan være afgørende for at få et resultat som anvendes og værdsættes af børn og unge, og som forbedrer deres hverdag i praksis. Det er de voksnes opgave at finde en måde at gøre det på. Ellers leverer de idéer og forslag, de lige kan komme på – og det bliver stort set altid, hvad de i forvejen kender til, hvad der er på mode, hvad de ser mest osv. I alle tre cases er der sket en *overføring* af viden fra børn og unge om deres ønsker og behov, der udmønter sig i ”kendte” standardiserede løsninger, fx bålhytte (I Thyregod får man bålhytte nummer 2), multibane, tarzanbane (I Smidstrup har man også en på skolen) og eget værested for Ungdomsforening. I Smidstrup og Thyregod skal private firmaer realisere ønskerne konkret, og det sker stort set uden kontakt til de børn og unge, der er kommet med forslagene.

Der sker ikke en interaktiv videnudvikling mellem børn/unge og de voksne, der skal konkretisere og realisere projekterne. En videnudvikling der måske kunne føre til innovative og anderledes resultater. En kreativ udviklingsproces af denne karakter i de tre cases, der bl.a. handler om fysiske forandringer, kræver voksne med særlige rumlige og designmæssige kompetencer, så de sammen med børn og unge kan udvikle ideerne og omsætte dem rumligt. Det er en måde, hvorpå man kan skabe dynamik mellem børnenes viden og nye fysiske udfoldelsesformer.

Hvis man vil have innovative og anderledes løsninger, ligger der et stort potentiale i at arbejde med udvikling af fælles ny viden mellem børn, unge og designere, planlæggere, virksomheder etc, der skal realisere løsningerne.

Lokalrådets voksenroller: relation skal dannes

I alle tre cases etableres en gruppe af lokale voksne i lokalområdet, der enten skal støtte (forældregruppe i Glyngøre) eller styre og realisere projektet (projektgrupper i Thyregod og Smidstrup). Her er tale om en mere stabil lokal forankring af projekterne. I alle byer er der mange engagerede voksne, der påtager sig et stort ansvar for at realisere projekterne. Der er ikke fra starten børn og unge involveret i nogen af projektgrupperne i Smidstrup og Thyregod, som beskrevet ovenfor, og kun i Thyregod kommer der 3 unge med, da man har besluttet hvilket projekt, der skal gennemføres.

I Thyregod og Smidstrup er der afstand mellem børn/unge og projektgrupperne. De voksne får ingen tæt relation til børn og unge gennem projekterne, da de kun få gange er i direkte kontakt med dem. I Smidstrup er det kun på byfesten, at projektgruppen får talt med børn og unge og andre interesserede om projektet, da medlemmerne af projektgruppen ikke deltager på skolens temadag. I Glyngøre får de unge som samlet flok aldrig en ordentlig dialog med den forvaltning eller de politikere, der afviser deres ansøgning om at blive forening.

Erfaringen fra projekterne er, at når de lokale voksne, det være sig en halbestyrelse i Glyngøre, naboer i Thyregod, projektgruppe på drømmedag, udviklingsmedarbejderne fra kommunerne osv. møder børnene og de unge, ændres deres syn på dem og de forstår bedre deres behov og ønsker. Der opstår en større gensidig forståelse mellem dem. I alle tre cases bliver konsulenterne typisk mellemlid mellem børn og unge på den ene side og vigtige voksenressourcer på den anden side, fx borgere, kommunens medarbejdere og projektgrupper. Det er vigtigt i disse inddragelsesprocesser at børn, unge og lokale samt kommunale voksne har så meget direkte kontakt som muligt.

Forvaltningens rolle: skabe mulighed for indflydelse

Vi har tidligere været inde på, at inddragelse af børn og unge både handler om at skabe rammer for deres mulighed for indflydelse og styrke deres kapacitet til at deltage. De kommunale forvaltninger spiller i alle tre cases en særlig rolle i forhold til at skabe de rette rammer og muligheder for, at de unge kan blive hørt og inddraget.

Forvaltning med overblik

I Vejle er det kommunens tekniske forvaltning og i Skive afdelingen for By- og Landsbyudvikling, der tager initiativ til projekterne og står som projektejere i kommunen. I begge kommuner ser forvaltningsmedarbejdere en finansieringsmulighed gennem den ministerielle udviklingspulje til at igangsætte børne/ungeprojekter, der allerede er ytret ønske om i de tre mindre byer gennem andre inddragelsesprocesser. Projekterne "falder ikke ned fra himlen", som en medarbejder siger, men ligger i forlængelse af et langt sejt træk for at skabe udvikling i de mindre byer.

De kommunale forvaltninger har netop overblikket over de processer om byernes udvikling, der tidligere har været og over indholdet i de ønsker, der er i de små byer, som er formuleret gennem deres udviklingsprogrammer og planer. Det er også forvaltningerne, der udarbejder ansøgningen til ministeriet (sammen med en forskningsinstitution) og finder og ansætter de konsulenter, som de mener har særlige forudsætninger for at inddrage børn og unge i de tre byer.

De involverede forvaltninger i Skive og Vejle kommuner skaber dermed en mulighed for at børn og unge i de tre byer kan deltage i processen med at udvikle deres byer. Det kan de, fordi de sidder i en position, hvor de fx får tilført viden og information om finansieringsmuligheder og desuden har erfaringer fra mange andre inddragelsesprocesser, som tilfældet er i de to kommuner. Forvaltningen skaber den "scene", hvorpå processerne kan udfolde sig.

Det lille vigtige skub

I forvaltningerne i de to kommuner er man klar over, at når der skal skabes udvikling lokalt med få offentlige ressourcer, kan et lille skub, et lille tilskud, en smule hjælp fra kommunen gøre hele forskellen. Det er til gengæld også vigtigt, fordi de lokale sjældent selv løber projekter i gang. Det er de for travle til deres hverdag. Det lille skub kan ske på flere måder:

Det kan være ved at kommunale medarbejdere deltager på lokale møder og i børn og unges inddragelsesprocesser, hvor man som udefrakommende ser muligheder, som de involverede ikke selv ser, fordi man kender de små byer og de lokale institutioner. Fx deltog en udviklingsmedarbejder fra Vejles tekniske forvaltning i temadagen på skolen i Smidstrup og så pludselig en mulighed for en hurtig løsning på et konkret unge-ønske om at bruge skolen til et socialt aftenarrangement en gang imellem. Et samarbejde mellem skole, klub og projektgruppen kunne hurtigt få et resultat med små midler, der kunne søges i kommunen. Her bliver udviklingsmedarbejderen en form for mediator.

Men det lille skub kan også være økonomisk, hvor medarbejderne i teknisk forvaltning kan skabe overblik over større statslige, kommunale og eksterne finansieringsmuligheder gennem fonde osv. til de større investeringer i de mindre byer. I Vejle opfordrer udviklingsmedarbejderen de to projekter til at søge Landsbypuljen, og i Skive forsøger udviklingsmedarbejderen fra By- og Landsbyudvikling at vejlede de unge i, hvordan de kan få finansieret husleje til GUR's lokaler og midler til indretning og arrangementer.

I begge kommuner deltager de kommunale medarbejdere, der er projektejere, bevidst i møder og aktiviteter med børn og unge i relation til projekterne, så de får en direkte kontakt med dem og kan hjælpe dem efter behov. Desuden kan konsulenterne hente information og sparring fra forvaltningerne. Det mener begge konsulenter er meget vigtigt for at få en god relation mellem projekter og kommunen. At der så er forskellige interesser og forvaltninger involveret i en sag, der kan have forskellige regler, politikker og holdninger er en anden sag.

"Vejviser" i det kommunale system

I alle tre cases udgør udviklingsmedarbejderne også en "vejviser" for de lokale voksne, børn og unge i forhold til at finde rundt i det komplicerede kommunale system. Set fra lokalområdet og den almindelige borgers synspunkt er den funktionelle opdeling i sektorforvaltninger i kommunerne svært gennemskueligt. De skarpe arbejdsfordelinger og adskillelser mellem ansvarsområder imellem fx teknik, skole og kultur, samt kommunale regelsystemer og arbejdsmåder er meget svære at gennemskue for borgere i almindelighed og børn og unge i særdeleshed. Her kræves en erfaren og kompetent rådgiver og vejviser fra det kommunale system. Udviklingsmedarbejderne i begge kommuner prøver at være disse vejvisere. Men de står også selv som en interessent/part i projekterne og ikke kun en neutral vejviser, hvilket projektet fra Skive kommune viser, hvor der indenfor samme forvaltning var to afdelinger med forskellige indfaldsvinkler til projektet, der trak i forskellige retninger.

Tværgående samarbejdsgrupper

I alle tre cases oplever man den skarpe adskillelse i det kommunale sektorforvaltningssystemet, og at man internt i det kommunale forvaltningssystem har forskellige holdninger til ungeprojekterne – afhængig af, hvilket sektor- og forvaltningsområde projekterne vurderes fra. Især i Glyngøre casen udgør det den helt store frustration for de unge.

I de tre cases er det udelukkende bestemte afdelinger, der er projektejere, og der er ikke meget samarbejde eller projektgrupper på tværs af forvaltningerne om projekterne. Projekterne er dog indholdsmæssigt placeret mellem flere forvaltningsområder: Teknisk forvaltning, skoleforvaltning og kultur- og fritidsforvaltninger, der har ansvar og kompetencer i forhold til elementer i projekterne. Fx skal skoleforvaltningen og skolen i Smidstrup stå for verdenskortet i skolegården (et af de 5 projekter i Aktivitetsbåndet). Og det er kultur- og fritidsforvaltningen i Skive kommune, der står for godkendelse/afslag af GUR som bidragsberettiget forening.

Der er ingen tvivl om, at manglende samarbejde mellem forvaltninger om disse projekter udgør en væsentlig barriere for projekterne. Det ses meget tydeligt i Glyngøre casen, hvor de unge er dybt frustrerede over de forskellige signaler, de får fra forskellige dele af det kommunale system. Men også i Vejle-casene kunne man måske opnå større synergi i projekterne og flere ressourcer til projekterne: både i form af viden, information og ”mandetimer”, hvis projekterne udvikles og realiseres i et samarbejde mellem de forvaltninger, der berøres på deres kompetenceområder af projekterne. Fx kunne man formode, at der i skole/fritids osv. forvaltninger kan være medarbejdere (fx pædagogisk uddannede), der besidder en viden om børn og unges adfærd og hverdag og nogen af de særlige kompetencer til at inddrage børn og unge, som måske ikke i samme grad findes i en teknisk forvaltning eller i en afdeling for By- og Landsbyudvikling. Hvis børn og ungeprojekterne forankres i tværgående projekt/samarbejdsgrupper, er muligheden for synergi større.

Som projekterne i begge kommuner er skruet sammen, bliver den eksterne konsulent bindeleddet mellem børn og unge og det kommunale system. Det kan være en fordel, fordi de går fordomsfrit og uden særlige forvaltningsinteresse til inddragelsesprocessen. Men det betyder omvendt, at den særlige viden de opbygger om børn og unge i de tre byer og de erfaringer de får, aldrig integreres i forvaltningerne. På den måde forringes muligheden for læring internt i forvaltningssystemet og på tværs af forvaltninger.

Sikre ”alles” interesser og politisk forankring

Sidst har den kommunale forvaltning en vigtig funktion i forhold til at relatere projekterne til det politiske system i kommunen. Når kommunen står som ansvarlig og er projektejer af projekterne, er det afgørende, at disse projekter indgår i de demokratiske og politiske beslutningsprocesser i kommunerne. Og det er forvaltningens opgave at sikre det.

I Vejle casene sikrer udviklingsmedarbejderen fra teknisk forvaltning, at projekterne i Smidstrup og Thyregod ligger i forlængelse af Landsbyprogrammer, der er besluttet af byrådet, og at ”ånden” i projekterne følger de politiske prioriteringer om at inddrage børn og unge generelt i udvikling og planlægning. Det giver større sandsynlighed for, at projekterne kan opnå økonomisk støtte i sidste ende.

Desuden prøver udviklingsmedarbejderen at sikre sig, at de endelige resultater af projektet lever op til deres mål om at inddrage børn og unge og tager højde for deres ønsker. Udviklingsmedarbejderen udøver

en form for mål- og resultatopfølgning, og forsøger at sikre at det ikke er kun få aktørers ønsker, der er opfyldt. Det er en meget central opgave i de kommunale forvaltninger, da de udover de politiske ønsker også skal forsøge at sikre "almenvællets" interesser.

I Glyngøre er situationen anderledes. Her synes der ikke at være politisk forankring af projektet på forhånd, da den politiske strategi er at satse på Ungdomsforeningen i Skive by. Politisk er det desuden vedtaget, at man ikke giver huslejetilskud til nogen foreninger i kommunen. De kommunale forvaltninger skal selvsagt følge den beslutning, da det er deres opgave at følge de politiske beslutninger.

Ungeprojektet i Glyngøre udvikler sig dermed imod den politiske strategi for ungeinddragelse i kommunen, og det giver tydeligvis store problemer og mange frustrationer for de unge. Dermed rammer ungeprojektet ind i en forvaltningsmæssig og politisk konflikt om, hvordan "almenvællets" interesser varetages bedst: fx ved at samle ungeressourcer ét sted eller ved at sprede dem ud på mange mindre byer og landsbyer.

Stedet, de fysiske resultater og inddragelse

I alle tre projekter har borgerne en stærk steds-/byidentitet, som er opbygget gennem mange samarbejdsprocesser og fælles arrangementer i byerne. Byerne som et sted har også stor betydning for børn og unge. I Smidstrup og Thyregod er det børn og yngre unge, der ønsker sig et sted at mødes i de små byer, hvor de fx er tæt på hjemmet, kan smutte forbi for en stund, ikke skal være mange hjemme hos en person, kan passe deres små søskende, mens de mødes med andre osv.

I Glyngøre er der tale om ældre unge, der godt kunne bevæge sig længere væk og hvor mange af dem bor, arbejder eller uddanner sig andre steder. Men også her er stedets/den mindre bys betydning meget stor. Bevidstheden om 'stedet' handler dels om at stedet har en række fysiske kvaliteter, dels at stedet er ramme for en lang række sociale relationer. Det kommer meget klart til udtryk i interviewet med de unge fra GUR:

"familie og kammerater stedet .. det er jo dejligt .. vi har alle muligheder her for vandsport og skoven og alt det der natur... samtidig med at det er stille og roligt.. det er ikke et sted, hvor du skal låse din bil, når du går hen og handler, du kan lade den stå Det er nede på jorden det hele. samtidigt med nogle fantastiske omgivelser..."

En anden siger:

"Stedet her (deres nye lokaler) er også et af de steder hvor mange af os har haft vores første brandert og sådan noget Der er også mange gode minder.....Og så at fredags-caféen er lige her.. det er også det der gør, at når man så endelige er her, så føler man sig hjemme og kender det."

Vigtigheden af Glyngøre som et sted for de unge er udgangspunkt for deres forsøg på at få skabt et værested i Glyngøre. Skive kommunens tilbud om, at de kan bruge ungdomshuset i Skive som ramme for deres aktiviteter opfylder derfor ikke deres fundamentale behov: at have et sted der er deres eget og som er lokaliseret der, hvor haft deres nuværende og/eller tidligere sociale relationer og tilknytninger.

I Smidstrup og Thyregod har målet for processerne været et ønske om at forandre det fysiske rum til glæde for børn og unge, men i løbet af processen tænkes også andre typer af borgere ind som potentielle brugere af de nye omgivelser. I Smidstrup er flere af forslagene forankrede i de unges behov og ønsker, men andre

dagsordner har været med til at præge det endelige forslag til aktiviteter, f.eks. et ønske om at aktiviteterne kan tiltrække nye beboer. Denne kobling af dagsordner har den fordel, at der tænkes i synergier og flere værdier på samme tid, men omvendt er der også risiko for, at særligt børn og unges behov overses.

En måde at forankre de fysiske resultater på er at inddrage i unge i selve udførelsen af projekterne. I Glyngøre er det de unge selv, der finder lokaler, indretter dem og laver alle arrangementerne. De bliver stort set selvbjørne i deres aktiviteter og både GUR som forening og værestedet ender med at blive stærkt forankret i det lokale miljø generelt. I Thyregod har man eksplicit en forankringsstrategi ved at bruge et firma til opsætningen af aktiviteterne, der inddrager børn og unge i selve udførelsen. Det skal øge ejerskabet til resultatet – at børn og unge bruger det og passer på det. Man overvejer også, om man kan få borgere til at hjælpe med at vedligeholde aktiviteterne. Hermed forankres ejerskabet mere bredt set i byen. I Smidstrup projektet ser vi kun denne form for forankring og udvikling af ejerskab blandt børn og unge i forbindelse med nedrivning af den gamle multibane, hvor man vil have børn og unge til at hjælpe.

I både Smidstrup og Thyregod er de valgte detaljløsninger f.eks. udformning af bålhytter, udendørs fitness udstyr bestemt af de udbydere, der er på markedet. Dvs. man udnytter ikke de inddragelsesmuligheder og det rum for kreativitet, der ligger i denne del af processen. Her kunne en inddragelse af mere design orienterede kompetencer have beriget processen. Og man ville samtidig have haft muligt for at inddrage de unges ideer og hverdags erfaringer i den konkrete design- og udformningsproces. En sådan tilgang ville have styrket forankringen og ejerskabet til de fysiske resultater.

For begge processer kan man desuden hævde at processerne er langvarige – dvs. der går lang tid fra børn og unge er kommet med input til processen, til resultatet står færdigt. Det kan betyde, at de der har været med til at bestemme indholdet, måske ikke er de børn og unge, der kommer til at bruge det. Man kunne måske have tænkt i at lave "midlertidige" løsninger, der kunne indikere, hvordan børn og unge ville bruge området. Samtidig varer det typisk lang tid, før man kan vurdere om de ændrede fysiske omgivelser lever op til forventningerne. Folk skal vænne sig til nye ting. Tiden må vise, hvordan de nye ude væresteder i Smidstrup og Thyregod bliver brugt og om de er til gavn for børn og unge. Tiden må også vise, om de unge fra Glyngøre kan fastholde deres engagement i at drive værestedet. Her er de fysiske forandringer, som projektet søger at etablere beskedne. Til gengæld er forventninger til det sociale udbytte i byen og for de unge høje.

Konklusion - med huskeregler når man inddrager børn og unge

De tre projekter i Smidstrup, Thyregod og Glyngøre illustrerer et forsøg på at inddrage børn og unge i udviklingen af mindre byer.

Inddragelse af børn og unge handler ikke kun om at få resultater, der bedre passer til børn og unges behov, men også om at give børn og unge ret til at have indflydelse på hvordan deres fysiske omgivelser skal og kan indrettes og udvikles, og om at børn og unge gennem inddragelse kan lære om, hvordan demokratiet fungerer, og hvordan de kan fungere i det. Der er også et fastholdelsesperspektiv forbundet med at inddrage børn og unge i mindre byer og landdistrikterne. Der er således en lang række potentialer i at give børn og unge en følelse af at høre til og en positiv opfattelse af det sted, de kommer fra. Alle disse bevæggrunde indgår i formålet med de tre projekter i denne rapport.

De tre projekter har vist, at børne- og ungesynet hos de voksne i og omkring projektet er afgørende for den måde børn og unge inddrages på, og at inddragelse af børn af unge handler om både at give børn og unge muligheder for og kompetencer til at deltage. Der skal skabes rammer, organiseringer og arenaer, rettigheder osv. for at de kan komme til orde og deltage, og de skal have selvtillid, viden, information osv. for at kunne deltage.

I rapporten har vi derfor set på både det børn og ungesyn, der ligger til grund for projekterne, og på de metoder der er valgt til inddragelsen. Vi har undersøgt, hvordan de voksne indgår i relationen med børn og unge og hvilke kompetencer der er vigtige at udfolde som voksen. Sidst har vi set på, hvordan forvaltningen spiller en rolle i at skabe rammer for deltagelsen.

De forskellige børne- og ungesyn og metoder, der har været i spil i de tre processer, har hver deres fordele og ulemper. Vi vil som en konklusion argumentere for, at man skal se 'børn og unge i relation til voksne'. Det er et *relationelt* børne- og ungesyn, hvor børn og unge ikke kan ses adskilt fra voksne i denne form for inddragelsesprocesser. Det er samtidig et børne- og ungesyn, hvor vi forsøger at høste fordelene fra de anvendte børne- og ungesyn i projekterne og undgå nogle af ulemperne. Samtidig har vi suppleret med anbefalinger til den kommunale forvaltnings rolle, da det har været et særligt tema i projektet.

Når man ser børn og unge i relation til voksne, har man fokus på både de særlige hensyn, der gælder for inddragelse af børn og unge i forskellige aldersgrupper, men også på de voksnes roller og kompetencer. Børn og ungeinddragelse sker nemlig altid sammen med voksne. De særlige hensyn har vi uddybet yderligere som et sæt af huskeregler nedenfor. Det drejer sig om møde børn og unge i øjenhøjde og udvise indlevelse, lydhørhed og tillid til børn og unge. Børn og unge kan sagtens inddrages gennem deres hverdagsituation, men man skal sørge for at eksisterende magtforhold ikke bliver en barriere for en fri og kreativ proces. Det kan være vigtigt at bruge eksterne personer, som ikke i forvejen står i et forhold til de unge/børnene. Børn og unge skal have mulighed for at udtrykke sig ved hjælp af forskellige udtryksformer – det skal ikke bare være i skrift og tale, men også ved hjælp af billeder, farver, former, og krop. Desuden er det meget vigtigt at sikre dialogformer, der giver de unge selvtillid og mod til at udtrykke deres ønsker og behov sammen med de voksne. Det lærer de voksne også mest af!

De voksne skal forstå og have kompetencer til at skabe gode inddragelsesprocesser med brug af metoder i børne- eller ungehøjde. De voksne skal give børn og unge plads, og kunne styre og understøtte processerne sammen med andre voksne fx i lokalområdet. De skal også kunne bidrage til at sikre hurtige resultater, så de unge ikke mister interessen eller er flyttet fra byen før processen manifesteres fysisk. De fysiske resultater er med til at forankre både de unge, inddragelsesprocesserne og de unges rolle i lokalsamfundet. De voksne skal have selverkendelse nok til at forstå de magtforhold og følelser, som uvægerligt vil komme i spil, og de skal have indsigt i børn og unges adfærd herunder gruppeadfærd. Helt afgørende er kompetencer i inddragelse, proces og kommunikation, så der kan skabes processer hvor viden – både de unges og de voksnes – overføres og videreudvikles, så der ikke bare skabes standardløsninger. Det vil ofte kræve særlige designmæssige – eller rumlige kompetencer, som ikke altid er til stede.

De kommunale forvaltninger har også en afgørende rolle, når der skal skabes lokale udviklingsprocesser med og for børn og unge. De har ofte et overblik over igangværende og tidligere processer, som kan kobles i større ansøgninger, der kan medvirke til finansieringen af processer og til at realisere projekter. De kan med små ressourcer medvirke til at få lokale processer i gang og mobilisere de mange ressourcer i de mindre byer og lokalsamfund.

Vi har forsøgt at samle det relationelle børne- og ungesyn i følgende tabel:

<i>BØRN OG UNGE</i>	<i>I RELATION TIL VOKSNE</i>
Hvem er de	Børn og unge udvikles i relation til voksne (de er i udvikling), men de er også noget "i sig selv", de gør ting anderledes end voksne Barndom og ungdom er dynamisk og foranderlig og derfor er børn og unge selv eksperterne
Fokus	Udvikling af visioner og konkrete projekter sammen med børn og unge, der inkorporerer deres særlige viden og deres ønsker og behov Børn og unge skal både have tilført kapacitet til og rammer for deltagelse Voksne styrer og har en central rolle i at gennemføre projekter for og med børn og unge
Metoder	Metoderne skal indrettes specifikt til børn og unge Inddrag gerne gennem hverdagsituationer med erkendte magtforhold – måske med en fremmed på besøg Brug mange udtryksformer, og ikke kun tale og skrift, fx bevægelse, musik, billeder Understøt innovative og kreative processer, hvor børn og unge kan tænke "ud af boksen" Skab hurtige og måske midlertidige resultater
Voksenrolle	Mød børn og unge med indlevelse, lydhørhed og tillid Understøt processer, hjælp børn og unge til at deltage og styr processerne til vejs ende Anerkend magt og følelser som betydende i processen Hav selverkendelse og indsigt i børn og unges adfærd/gruppeadfærd Besid kompetencer til at inddrage (kend metoder), styre processer og kommunikere med børn og unge Prøv ikke kun at overføre men også udvikle børn og unges viden i processen (jvf tænke ud af boksen)
Forvaltningsrolle	Skabe rammer og mulighed for børn og unges indflydelse Skabe overblik over udvikling i mindre byer, projekter og finansiering Giv et lille vigtigt skub, fx information, viden, økonomi Vær vejviser i det kommunale system Skab tværgående projektgrupper om børne- og ungeprojekterne (på tværs af afdelinger og/eller forvaltninger) Sikre at manges interesser varetages i processen (ikke kun de stærkes) Sikre den politisk forankring af projekter

Meget vigtigt er det også, at der stilles medarbejdere til rådighed, der kan guide projektdeltagere og især børn og unge igennem det til tider ulogiske kommunale forvaltningssystem. De fleste projekter vil have berøring til flere sektorforvaltninger, hvor der kan herske forskellige kulturer, forskellige politiske udmeldinger og holdninger til konkrete projekter. Derfor kan det være en fordel, hvis kommunerne igangsætter lokale processer, der forankres i tværgående kommunale projektgrupper fremfor hos en enkelt forvaltning, der risikerer at komme i clinch med andre væsentlige kommunale aktører. Tværgående forvaltningssamarbejde vil også kunne medvirke til, at alle de nødvendige faglige kompetencer i relation til børn, unge og udvikling er til stede. Det er også vigtigt, at der sikres politisk opbakning, og at processer og projekter er demokratisk forankrede.

Huskeregler for inddragelse af børn og unge

Hvorfor inddrager vi børn og unge?

- For at få noget andet og nyt at vide: noget der ses fra børns og unges perspektiv, og bygger på børns og unges egne erfaringer.
- Børn og unge har krav på indflydelse og på at blive hørt.
- Børn og unge er eksperter på, hvad børn og unge har brug for og lyst til, og hvordan det skal være indrettet.

Hvordan møder vi børn og unge i øjenhøjde?

- Tag børn og unge alvorligt.
- Respekter det de siger og gør.
- Skab en respektfuld dialog, der styrker deres selv-værd.
- Vær åben og loyal overfor ALLE ideer.
- Skab ejerskab til ideerne, fx ved at citere de medvirkende med navn.
- Undgå at vurdere ideernes realisme, økonomi og relevans.

Kan vi vokse se ting fra børns og unges perspektiv?

- Kun nutidens børn og unge er eksperter på nutidens barn- og ungdom.
- Glem alt om "Jamen, vi har jo alle selv været børn og unge engang".
- Barn- og ungdommen er dynamisk og foranderlig – og til tider uforståelig!

Slå ikke børn og unge over en kam

- Børns og unges betingelser i hverdagen er forskellige.
- Der er forskel på at være skoleelev og være færdig med grundskolen.
- Forskelle har betydning for børns og unges behov, ønsker, perspektiver og ideer.
- Pas på med at fastlåse børn og unge i karikaturer og stereotyper om køn.
- Køn er en forskel – men ikke altid.

Hvordan udtrykker børn og unge deres ideer?

- Børn og unge er forskellige og udtrykker sig forskelligt.
- Giv børn og unge forskellige muligheder for at udtrykke sig.
- Nogle børn og unge har brug for hjælp til at "føde" og fortolke ideer.
- Forsøg at oversætt og fortolke hvad du hører og ser.
- Gør det åbent, afsøgende og lydhørt.
- Vær konkret, specifik og præcis.
- Diskuter ikke i brede og abstrakte termer.

Hvordan sikrer man en succesfuld inddragelse?

- Succes afhænger ikke af antal deltagere.
- Væk børnenes og de unges interesse og engagement.
- Vis at du gider dem og vær dig selv.
- Giv dig tid.
- Lyt godt efter hvad der bliver sagt og vær årvågen efter andre udtryk.

Bilag 1: Børne og unge syn – et litteraturstudie

Synet på børn og unge

De forskellige syn på børn og unge er vigtige at dvæle ved, da de hænger nøje sammen med den måde børn og unge forsøges inddraget i demokratiske processer. Grundlæggende er der to forskellige måder, at se børn og unge på:

3. Den ene udspringer af psykologi: børn og unge forstås som mennesker "i udvikling" på vej til at "blive" voksne.
4. Den anden af sociologi og pædagogik: børn som mennesker "i sig selv", der gør ting på måder, der er anderledes end voksne.

Disse to tankemåder er dybt indlejrede i vores kultur og former, hvordan vi tænker om børn og unge. Nogle gange optræder de i rendyrket form, men oftest blander de sig med hinanden på forskellig vis og former nye tilgange. Det er synligt, hvis man ser tilbage på de dominerende børnesyn i seneste 3 årtiers inddragelsesprojekter med børn og unge i byplanlægning.

Med inspiration i Francis & Lorenzo (2002) og Kjørholt (2002) er de dominerende måder at karakterisere børn og unge som:

- Uspolerede/futurister
- Lærende
- Medborgere
- Ligesom voksne

Børn og unge som uspolerede og futuristiske

I dette syn forstås børn og unge som anderledes væsener, der har nogle kvaliteter, der adskiller dem fra voksne. Dels dækker tilgangen over at se børn og unge som (relativt) uspolerede mennesker, som kan få voksne tilbage på barndommens spor. Der er således tale om både et nostalgisk og statisk syn på, hvad barndommen er. Dels dækker tilgangen over at se børn og unge som futurister, der har evner og kapacitet til at få visioner og forudsige fremtidens muligheder og behov – og ikke er begrænset af voksne, som er groet fast i samtiden.

Børn som uspolerede væsener er en tilgang, som kan genfindes i byggelegepladser, hvor børn – som eksperter på hvad det vil sige at være børn og i berøring med de oprindelige og af-kulturaliserede omgivelser - selv former og bygger i overensstemmelse med egne ønsker, ideer og behov. Denne tilgang gemmer sig også bag den autobiografiske metode, hvor voksne bruger voksne og ser tilbage på yndlingssteder i barndom (i fx litteratur, journalistik, forskning).

Børn som futurister er nok mere udbredt og er en tilgang som bl.a. er blevet brugt i fremtidsidekonkurrencer, i forbindelse med arkitekturformidling med børn og unge, og når byudviklingsprojekter skydes i gang. Tilgangen bruges ofte til at igangsætte debatter, der giver børn og unge en stemme. Den bruges især i visionsorienterede projekter fx på skoler og i lokalsamfund og i processer med arkitekter, planlæggere og fremtidstænkere.

Tilgangen er måske mindre udbredt i dag end tidligere, fordi nutidens barndoms kontekst gør det svært at se børn som uspolerede, men den har haft stor betydning for udviklingen af metoder, der ser børn og unge

som værende 'i sig selv'. Tilgangens begrænsninger er, at den er baseret på stor tiltro til børn og unges evner til at få visioner og typisk ikke involverer voksne i processen. Det kan skabe problemer, når voksne beslutningstagere kommer til at overtrumfe børn og unges ideer, fordi ideerne er på visionsniveau, og mangler konkretisering og bearbejdning for at kunne realiseres og omsættes.

Børn og unge som lærende

At se børn og unge som lærende mennesker, er en klassisk 'børn og unge i udvikling' tilgang. I denne tilgang ses børn og unge som mennesker, der skal modnes og beriges af voksnes viden og erfaringer. Den bruges især i sammenhænge, hvor arkitekter lærer børn om arkitektur og naturvejledere eller udeskolelærere underviser børn og unge om omgivelserne og naturen, så børn og unge kan få kompetencer til at forstå og værdsætte omgivelser, rum og natur. Tilgangens stærke fokus på læring gør den særligt egnet til at styrke og uddanne børn og unge og kan dermed danne grobund for sociale forandringer. Dens begrænsninger er at børn ikke inddrages direkte, da det er voksne som primært definerer behov og træffer beslutninger samt at den ikke har som genstandsfelt at skabe fysiske forandringer.

Børn og unge som medborgere

At se børn og unge som medborgere er en tilgang, der kobler synet på børn og unge "i udvikling" og "i sig selv". Børn og unge ses som fremtidens borgere og for at de kan opnå generel anerkendelse som rettighedsbærere, er der behov for, at nogen slås for deres demokratiske rettigheder.

Det er tilgangen bag UNICEFS projekter om 'Growing up in cities' og 'Child-friendly cities', og den har haft stor betydning for, at fjerne barrierer for at børn og unge kan deltage i beslutninger og planlægning af byrum. Desuden har tilgangen stor betydning for udvikling af metoder for børn og unge som værende noget 'i sig selv'. Fokus på børn og unges rettigheder har betydet et mindre fokus på børn og unges behov og ønsker til omgivelserne og dermed har det betydning for muligheder for fysiske forandringer.

Børn og unge som voksne

At se børn og unge som voksne er en tilgang, der ikke rummer noget særskilt syn på børn og unge, fordi de betragtes som borgere på lige fod. Tilgangen tager ikke stilling til om børn og unge er "i udvikling" eller noget "i sig selv". Børn og unges politiske organiseringer og organer er formet som pendanter til voksnes ditto, eller i hvert fald indenfor samme logik. Der er i denne tilgang fokus på formel politisk deltagelse, som udgangspunkt uden særlige hensyn. Det er også en tilgang som børn og unges politiske organisering rangerer under, fx som elevråd, ungeråd og politiske ungdomsorganisationer,.

I denne tilgang behandles børn og unge som voksne, og det forudsættes implicit, at de har samme viden og magt i processerne. Tilgangen er udsprunget af et formelt krav om deltagelse og borgerinddragelse, fx i byfornyelsen og bruges især i sammenhænge rettet mod bypolitik og byudviklingsprogrammer. Dens fordele er, at den giver børn og unges mulighed for direkte deltagelse i beslutningsprocesser og andel i beslutningsmagten, men samtidig overser den behov for mere spontane og børne- og unge-tilpassede deltagelsesformer. I konkrete beslutningsprocesser oplever børn og unge ofte, at deres stemmer ikke er stærke nok. Og processerne resulterer ofte i begrænsede fysiske forandringer og nogle gange med ideer som går imod børns ønsker, idet børn og unges interesser har tendens til at skabe en NIMBY (not-in-my-back-yard) stemning.

Vi præsenterer de forskellige børn og unge syn i følgende oversigt:

Synet på børn og unge	USPOLEREDE/ FUTURISTER	LÆRENDE	MEDBORGERE	LIGESOM VOKSNE
Fokus	Fremtidsvisioner	Læring om omgivelser Opbygning af kompetencer til at forstå omgivelser	Rettigheder Give børn og unge mulighed for at deltage	Få del i magten Børn og unge deltager i formelle demokratiske organiseringer
Styrker	Debatskabende Metoder tilpasset børn og unge	Opbygger børns kompetencer til at forstå omgivelser	Børn og unge som særlig interessegruppe Metoder tilpasset børn og unge	Direkte deltagelse i beslutninger Indsigt i politiske processer og veje til indflydelse
Svagheder	Uomsatte ideer på visionsniveau Voksne beslutningstagere kan nemt skrotte børns ideer Nostalgisk eller statisk syn på barndom	Inddrager ikke børn og unges eksisterende viden	Rettigheder vigtigere end børn og unges behov og ønsker	Resultater kan overtrumpe børn og unges ønsker Skæv magtbalance, illusorisk ide om borgere på lige fod
Eksempler på metoder	Fremtidsværksted, modeller, tegninger m.m. Autobiografi (for voksne) – voksnes barndomserindring bruges som primær kilde	Skoletjenester o.l. voksenstyrede læringsforløb, (fx voksne lærer børn om arkitektur, natur m.m.)	Bred vifte: interview, foto, modeller, video, tegning m.m.	Ingen særlige metoder for børn Gængs demokratisk inddragelse: borgermøder, AI, ABCD

Børn og unge i relation til voksne

Alle disse bidrag spiller en rolle i den måde, vi i dag både forstår og inddrager børn og unge på. Hvis vi skal samle de bedste erfaringer og styrker fra de forskellige børn og unge syn, kan vi gøre det under overskriften: man skal se børn og unge **i relation til voksne**. I rapporten udvikles dette børn og unge syn på baggrund af erfaringer fra de tre processer (se konklusionen).

Bilag 2: Beskrivelse af de tre projekter og deres processer

Et aktivitetsbånd i Smidstrup

Smidstrup by har tidligere indgået i projekter sammen med Vejle kommune, bl.a. et projekt hvor der blev lavet et landsbyprogram for, hvordan man ønskede sin by fremover. Her konkluderede man, at hvis man skaber den gode barndom og ungdom i byerne, er der større sandsynlighed for at, de unge vender tilbage senere i livet. Smidstrups skole var tæt på lukning på et tidspunkt, men overlevede.

I processen med at lave Smidstrups Landsbyprogram, havde en gruppe børn og unge (13-16 år) formuleret, at de manglede væresteder udendørs. Især en pigegruppe var optaget af det. I Landsbyprogrammet udpeger man et areal ved skole og hal, der skal anvendes til et aktivitetsbånd for børn og unge, hvis man kan finde finansiering. Med hjælp fra Byfornyelsens forsøgs- og udviklingsmidler, ser kommunen en mulighed for at komme i gang med at realisere projektet.

Vejle kommune har gennem længere tid arbejdet med en særlig metode til inddragelse i lokalområder, kaldet den anerkendende og ressourcebaserede tilgang (se nedenfor). Tilgangen betyder, at man i udviklingen af lokalområdet bygger på og understøtter lokalområdets egne ressourcer. Det falder godt i tråd med, at man kan påbegynde et projekt, hvor man inddrager børn og unge i udviklingen af et aktivitetsbånd i Smidstrup. For kommunen er det afgørende, at lokalområdet selv bærer den type udviklingsopgaver, da kommunen ikke har ressourcer til det. Der sættes ikke projekter i gang med mindre man er sikre på, at der er en stærk lokal forankring af og ejerskab til projekterne. Ved at tage udgangspunkt i Landsbyprogrammet sikrer man sig, at ideen om aktivitetsbåndet er bredt forankret i Smidstrup.

Byfornyelsens forsøgs- og udviklingsmidler finansierer ansættelsen af en konsulent til at være projektleder og styre processen. Konsulenten er bosat i området og har flere succesrige samarbejder bag sig med teknisk forvaltning, hvor den anerkendende og ressourcebaserede tilgang er blevet udviklet i fællesskab. Dog ikke specifikt i forhold til børn og unge. Men kommunen valgte bevidst at ansætte en konsulent, som man mener, har gode kompetencer til at styre processer, hvor børn og unge er involveret. Konsulenten bliver projektleder og refererer direkte til en udviklingsmedarbejder i teknisk forvaltning med ansvar for projektet.

Smidstrup har et meget velfungerende og aktivt Lokalråd, der spiller en central rolle i udviklingen af byen og også i udviklingen af Landsbyprogrammet. Lokalrådet modtager i udgangspunktet 50.000 kr. fra Udvalget for Lokalsamfund og Nærdemokrati (et politisk udvalg i Vejle kommunalbestyrelse), som starthjælp til brug til mursten, som det hedder sig. Projektlederens opgave er sammen med en lokal projektgruppe at ende op med en eller flere ansøgninger, der kan sendes til fonde og puljer om yderligere finansiering.

I april 2012 er resultatet, at Lokalrådet selv har udfærdiget et forslag til et aktivitetsbånd i Smidstrup med flere konkrete aktivitetsområder, og de indsender en ansøgning til en ekstraordinær ansøgningsrunde til Vejles Landsbypulje om støtte til to af projekterne: en multibane og et udendørs fitness område. Smidstrup får en bevilling på 135.000 kr., der kan bruges til et af de to foreslåede projekter. En realisering kan derfor starte sommer og efterår 2012. Politikerne giver støtte fordi det er påvist, at projekterne er baseret på inddragelse af børn og unge, og fordi der er vist stort engagement og arbejdskraft fra lokal side for at få projekterne realiseret.

Teknisk forvaltning præsenterede meget tidligt i forløbet projektet på Lokalrådets Generalforsamling, hvor det blev godkendt. Men ved offentliggørelse af midler fra Byfornyelsens forsøgs- og udviklingsmidler til

Smidstrup projektet, opstår der gennem den lokale avis en kritik af projektet fra bl.a. lokalrådets formand. I et interview til lokalavisen udtaler Lokalrådsformanden, at man ikke vil godtage et projekt kun til piger, da det er diskriminerende. En udviklingskonsulent fra Teknisk Forvaltning udtaler til avisen, at der selvfølgelig skal være plads til både piger og drenge i projektet. Samtidig forklarer han i interviewet, at de tildelte penge er procesmidler til at inddrage børn og unge og andre lokale ressourcer i projektet og ikke til mursten og fysiske forbedringer. Udviklingskonsulenten fra teknisk forvaltning holder efterfølgende møde med lokalrådet og får samarbejdet på plads igen. Men det var en uheldig start på projektet.

Den anerkendende og ressourcebaserede tilgang

I Smidstrup projektet arbejder teknisk forvaltning og projektleder med metoder udviklet i krydsfeltet mellem ABCD (Asset Based Community Development) og AI (Appreciative Inquiry) metoderne. I kommunen har man tidligere anvendt disse metoder med succes. Der gennemføres kurser med metoderne for både ansatte og borgere. ABCD modellen tager udgangspunkt i et områdes styrker og succeser for videre udvikling. Fokus er på at finde de ressourcer, der ligger i lokalområdet og binde dem sammen med støtte fra en projektleder, så der opstår en øget bæredygtighed i lokalområdet fremover. IA tager udgangspunkt i, hvad man kan og hvad der er skabt af succeser frem for i problemer og det man ikke kan. Ideen er at deltagerne opdager deres egne og fælles ressourcer (se uddybning af ABCD model og IA i "ABCD i praksis" Velfærdsministeriet 2008 samt "Landsbyfornyelse forankret lokalt", Socialministeriet 2010). I dette projekt anvender projektleder metoderne i forhold til at inddrage børn og unge. Unges inddragelse, lokal forankring og egne ressourcer er altså kodeord i denne tilgang.

Projektlederen arbejder med en særlig fremgangsmåde: Først *afdækkes landsbyens og de unges erkendte og potentielle ressourcer* ved at deltagerne inddrages i processen så tidligt som muligt. Det skal skabe ejerskab og lokal forankring af projekterne. Forankringen skal være bred både geografisk, aldersmæssigt og interessenmæssigt. Dernæst udpeges *centrale lokale aktører* i processen: Når der er tale om at gennemføre et projekt af denne karakter skal der være lokale voksne kræfter, der kan bære projektet igennem. I Smidstrup er de primære aktører:

- Skolen, fordi den er indgangen til børn og unge,
- Hallen, fordi den danner ramme om fritiden og kan fange brugere, der ikke går i skole i byerne mere,
- Lokalrådet fordi det udgør en central drivkraft og ressource i lokalområdet til at gennemføre og forankre sådanne processer.

Projektlederen danner en projektgruppe med disse aktører og beder dem foreslå andre vigtige aktører. På den baggrund kommer idrætsforeningen med, da den danner ramme om mange børn og unges fritid. Sekundære aktører er:

- Forældre, skolebestyrelser og byfestarrangører, fordi byfesten er meget vigtig i Smidstrup.

I projektgruppen skal der *opbygges en erkendelse af, at den største viden og energi ligger hos dem selv*, da det er afgørende for at gennemføre projekterne. I Smidstrup er det ikke et problem, da der i forvejen er meget aktive og ressourcestærke lokale aktører. Deltagernes centrale rolle sikres ved at det er dem, der er værter for alle aktiviteter, har beslutningsret og har en tydelig og synlig rolle i alle aktiviteter. Projektleder er kun facilitator og skal støtte, styre og påvirke processen til at komme fremad, så man når et resultat. Det

er vigtigt, at projektgruppen skaber relationer og netværk bredt i lokalsamfundet for at skabe synergi mellem lokale ressourcer.

Der skal *gennemføres en eller flere aktiviteter hvor man direkte involverer børn og unge*, hvor de kan tilkendegive deres behov, drømme og ønsker. Det skal være arrangementer særligt indrettet for børn og unge. I Smidstrup vælger man at lave en temadag på skolen.

Projektgruppen skal ende med at komme med så konkrete forslag til aktivitetsbåndet, at der kan laves *ansøgning til puljer og fonde om finansiering*. Deltagerne opfordres derudover til at formidle og dokumentere deres resultater og fokusere på de gode historier og erfaringer.

Tidsforløb i Smidstrup:

- Forår 2011: Projektleder indsamler materiale om byen
- Juni 2011: Møde med udvalgte ressourcepersoner fra lokalsamfundet, hvor projektet præsenteres og andre potentielle deltagere findes. Projektgruppe dannes, samarbejdsnetværket formaliseres.
- Sommer 2011: Opfølgende møde med lokalrådsformand, hvor der aftales opgavefordeling mellem projektleder og formanden.
- Event/info-stand ved Byfest: Borgerne får information og deltager aktivt ved at komme med forslag og ideer til aktivitetsbåndet.
- Efterår 2011: Projektgruppemøder: opsamling på event og ideer, planlægning af og status på videre aktiviteter.
- December 2011: Temadag på skolen med 6.-9. klasser om forslag og ideer til aktivitetsbåndet.
- Jan/feb 2012: Projektgruppemøder hvor der træffes beslutninger om, hvad der skal vælges.
- Februar: Møde mellem projektgruppe og kommune, hvor man bliver uenige og stopper samarbejdet både med kommune og projektlederen. Projektgruppen arbejder videre alene og Lokalrådet overtager ansvaret for projektet.
- Marts 2012: Firmaer kontaktes til at komme med tilbud på de forskellige aktiviteter.
- April 2012: Ansøgninger om fornyelse af multibane og udendørs fitness område indsendes til Landsbypuljen. Der udarbejdes pjece og andet materiale om projektgruppens forslag til aktivitetsbåndet, der nu indeholder flere projekter der kan finansieres og igangsættes hver for sig.
- Maj 2012: Der bevilges 125.000 kr. fra Landsbypuljen til enten multibane eller udendørs fitness område.
- Lokalrådet arbejder videre med flere aktiviteter i aktivitetsbåndet inspireret af forslag fra de unge og det skal igen præsenteres og diskuteres på Byfesten i august.

Da lokal forankring af projekter og inddragelse af børn og unge står i fokus for projektet, ser vi i det følgende på projektgruppens rolle og på de aktiviteter, hvor børn og unge blev inddraget.

Projektgruppen som lokal forankring

For kommunen og projektlederen er det afgørende, at projektet forankres lokalt og bæres af lokale aktører, samt at der er voksne, der kan styre og realisere projektet. Lokalrådet i Smidstrup er meget velfungerende og ambitiøst. Det har stor erfaring med at søge fx LAG (Lokale Aktions Grupper) midler og har mange kompetencer i forhold til projekter og administration. Lokalrådet har tidligere fået bevilliget 50.000 kr. til projektet, som de administrerer. Derfor er lokalrådet en meget central lokal aktør, der skal involveres i projek-

tet. De kan meget selv og projektlederen kommer derfor til at spille en mere tilbagetrukket rolle. Efter det første møde mødes projektlederen og lokalrådsformanden da også og fordeler deres roller i projektet. Projektlederen skal varetage en slags sekretærrolle og især stå for inddragelsen af børn og unge – lave arrangementer og processtyring med dem.

Projektgruppen kommer til at bestå af flere repræsentanter fra lokalrådet, repræsentanter fra skolen (skoleleder, pædagogisk leder og skolebestyrelsesformand), repræsentant fra halbrugerbestyrelsen og fra idrætsforeningen. Projektgruppen var enig om, at det var den rigtige bemanding til projektet.

Igennem hele processen er det denne meget kompetente projektgruppe, der står for at planlægge og gennemføre aktiviteterne, og det er denne gruppe, der i sidste ende træffer beslutning om, hvad resultatet af aktivitetsbåndet skal være og får opgaven med at realisere det. For projektgruppen er det vigtigt at få hurtige og synlige resultater, hvilket til tider er lidt i modstrid med de planlagte inddragelsesprocesser med børn og unge som løber i flere etaper.

Allerede fra starten var gruppen enige om, at projektet ikke kun skulle være til gavn for en lille gruppe, men til gavn for alle byens unge, men med særligt fokus på dem, der ikke er tilknyttet andre aktiviteter. Optimalt vil man gerne have et aktivitetsbånd, der appellerer til alle aldre og kommer hele byen til gavn. Med tiden bliver kriteriet om, at der skal være til gavn for alle mere tydeligt. For projektgruppen er det vigtigt, at stedet ikke bliver et "hænge-ud-sted" for en lille gruppe unge, der isolerer sig og larmer og sviner. Man vil have et offentligt rum, hvor alle kan få noget ud at være både familier, ældre, små og store børn og unge. Man vil skabe et sted hvor mennesker, der normalt ikke er sammen, kan mødes. Kriteriet bliver, at jo flere der kan bruge det jo bedre, og det er betydningsfuldt for lokalrådet, som står for processen, så de kan få bred opbakning til projektet.

Det besluttes at udnytte den årlige Smidstrup byfest til information og inddragelse for at få et bredt kendskabet til projektet ud og få indsamlet mange ideer til aktivitetsbåndet. Der er desuden god kontakt til lokalavisen, der gennem hele forløbet reklamerer for og følger projektet med diverse artikler og interview, når der sker noget. Skolens intranet bruges også til informationsspredning. Der nedsættes en arbejdsgruppe, der organiserer standen på byfesten.

Fra starten planlægges det, at der skal være flere idé-dage (drømmedage) for forskellige typer af brugere, så ideerne kommer mere bredt fra byens borgere. Men det ender med, at man prioriterer at lave en temadag på skolen for 6.-9. klasserne i et samarbejde mellem projektleder og skolen. Projektgruppen kan ikke deltage i temadagen, da det foregår om dagen, hvor de arbejder.

PR/event stand på Byfest

Lokalrådet havde indrettet en pavillon centralt placeret på festpladsen, så man sikrede at mange kom fordi. Her blev en række igangværende projekter og processer i lokalområdet præsenteret inklusiv aktivitetsbåndet og drøftet med de besøgende via billeder, skitser og tekst. Lokalrådet var løbende repræsenteret med et eller flere medlemmer, som var opsøgende og engagerede. Unge og ældre kunne få en is/kaffe og kage for at bidrage med ideer til aktivitetsbåndet. Børn, unge og de lidt ældre der kom forbi fik vist området og blev af en voksen hjulpet til at snakke om, hvad de havde behov for og komme med ideer, og alle ideer blev skrevet op på plancher med navn og alder, så bidragene blev synlige.

41 personer bidrog med ideer, langt de fleste børn og unge i alderen 11-18 år. Projektlederen lavede som opsamling en liste med alle forslagene, der bruges i den videre proces.

De unge kommer med ideer på Smidstrup byfest

at få et bredere og mere systematisk input fra børn og unge til aktivitetsbåndet. I projektgruppen indgår flere repræsentanter fra skolen inkl. skoleleder, og der skabes kontakt mellem projektleder og udskolingens lærerteam, der har diskuteret og sagt ok til temadagen.

Imens arbejder projektgruppen med at kontakte firmaer, der kan komme med forslag til projektet og stå for gennemførelsen. Projektlederen må sørge for, at der først indhentes tilbud efter temadagen med børnene, så deres input kommer med. Projektgruppen er utålmodig for at komme i gang og få resultater.

Tema/idé-dag på Smidstrup skole

Projektleder og lærerteam aftaler i fællesskab dato, deltagere (6.-9. klasse i alt 100-110 elever), og at temaet kan komme under emnet demokrati, som man arbejder med i skolen. Det er vigtigt, at temadagen kommer til at passe ind i lærernes øvrige planer og dagligdag. Lærerne bliver bedt om indgå som hjælpere på dagen, hvor de kan sikre "at snakken går", og at spørgsmålene bliver besvaret af eleverne. I starten var planen, at lærerne skulle assisteres af en ekstern fagperson, som kunne hjælpe med faciliteringen og komme med tematiske input. Men det frafaldt man, da det viste sig svært at finde disse ekstra ressourcepersoner. I stedet introducerer projektlederen meget kort den anerkendende metode for lærerne dagen inden temadagen. Det understreges af projektlederen, at den anerkendende tilgang handler om, at man ikke tager udgangspunkt i begrænsninger og hindringer for ideer. Men i drømme, muligheder og kreativitet hos eleverne. Samt i elevernes egne ressourcer, viden og evner.

Temaerne til skolens temadag er fastlagt af projektgruppen med udgangspunkt i ideer og forslag fra Byfesten samt ud fra de interesser, der er repræsenteret i projektgruppen: læring, leg, sundhed, fællesskab og æstetik.

Temadagen varer fra 8.15 til 13. 101 elever fra 6-9 klasse deltager. Eleverne deles i fem hold, der skal turnere rundt mellem klasselokaler med følgende temaoverskrifter og større forslag:

- Læring: aktiviteter, materiel/poster, fag, instrukser, alene/gruppe
- Leg: maskiner, stativer, lege
- Sundhed: øvelser, bevægelse, konkurrencer, alene/gruppe, maskine
- Fællesskab: rum, mulighed, materiel
- Æstetik: farver, former, materialer, vedligehold

Alle betragter timerne på standen som en succes, fordi så mange kom forbi og udviste stor interesse.

PR/event standen på byfesten var en måde at komme bredt ud til mange borgere i Smidstrup og også en måde at få de første input fra særligt børn og unge. Gratis is og kage udgjorde en vigtig motivationsfaktor herfor, samt at de blev taget godt imod på standen og kom i dialog om projektet.

I det videre forløb skal projektlederen i samarbejde med skolen gennemføre en temadag, hvor mange elever fra Smidstrup inddrages, for

Lærerne skal både facilitere, at der kommer ideer, og at der kommer navne på brugere og ressourcepersoner, der kan indgå i det videre arbejde. Desuden får lærerne en skabelon for spørgsmål, som de kan bruge i snakken med eleverne. Lærerne kopierer disse spørgsmål og deler dem ud til eleverne, så de kan sidde omkring et bord og skrive svarere i fællesskab. Spørgsmålene er:

- *Hvis (fx læring) er målet, hvordan og med hvilke aktiviteter, maskiner, effekter kan man så opnå det?*
- *Kender du eksempler på, hvad der fungerer andre steder?*
- *Hvorfor skal dine ideer blive til virkelighed – hvorfor er de vigtige?*
- *Hvem kan bruge aktivitetsbåndet til..... (fx aldersgrupper, foreninger, køn, lokale turister)?*
- *Hvornår på året kan aktivitetsbåndet bruges til.....?*
- *Hvem kender du der kan hjælpe med at planlægge/bygge/vedligeholde de ting, der er nævnt?*

Der var stor forskel på, hvilken hjælp de tilstedeværende lærere gav eleverne undervejs. Lærernes rolle blev i højere grad at holde orden og ro end at facilitere en kreativ proces.

Eleverne vurderer efterfølgende dagen ved, at lærerne i de deltagende klasser i en klassetime uddeler et lille spørgeskema med fire simple spørgsmål om, hvad der var godt og dårligt og hvad kunne gøres bedre. Der kommer 88 besvarelser ud af de lidt over 100 deltagende, hvilket netop skyldtes, at det blev opgave i en klassetime.

Den generelle vurdering fra dem var, at seancen samlet set blev for lang og for kedelig. Når de skal beskrive, hvad der var dårligt, siger de meget samstemmende:

"At vi skulle rundt på så mange poster", "at der var så mange emner", "Det var sjovt nok i starten, men det blev kedeligt til sidst", "Efter 2-3 poster blev det kedeligt".

Stort set alle foreslår som forbedring, at der skal være færre emner og poster, og at man skulle gøre noget forskelligt på posterne. På positivsiden nævner de, at de har været med til bestemme og bliver inddraget. De oplever, at der bliver lyttet til dem og deres ideer, og det er de glade for. Det lyder meget samstemmende, når de skal beskrive, hvad der var godt ved temadagen:

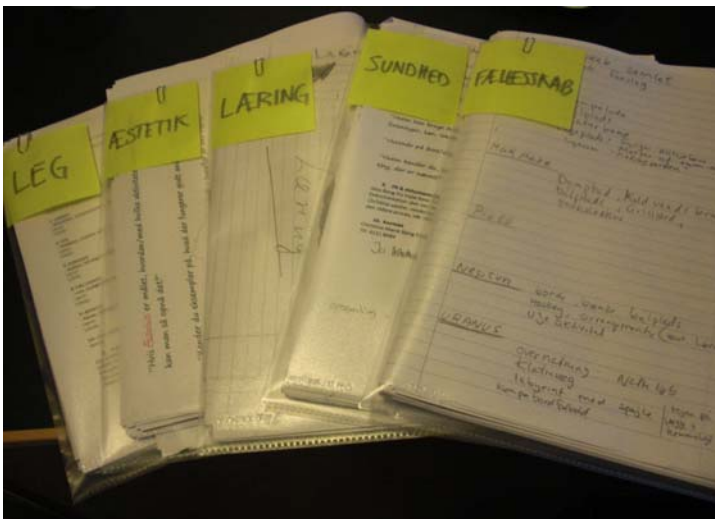
"Vi kunne vælge, hvad man måske skulle have lavet", "Jeg synes det var sjovt at kunne bestemme selv lidt", "det var at vi fik indflydelse", "at man kunne komme med sin egen mening".

Temadagens resultat var en stor bunke papirer med en lang række forslag, og at 33 elever skrev sig på en liste som interesserede i at blive inddraget fremover. Det sidste betragtes som meget vigtigt for at få udviklet ejerskab og engagement blandt eleverne.

Temadag på Smidstrup Skole. De fem næsten ens poster bliver kedelige i længden

Efter temadagen samler projektleder alle papirerne fra dagen og laver en lang liste med forslag, der er sorteret i forhold til temaerne, men ikke prioriteret fra projektlederens side.

De unges ideer fra temadagen på skolen.

skabe en rød tråd i båndet, men samtidig med en faseopdeling af aktiviteter, så de kan realiseres i takt med at man får finansiering. Det første resultat vil de gerne have i løbet af næste halvår for at vise synlige resultater. Projektgruppen besigtiger området og efterfølgende deles aktivitetsbåndet op i tre faser:

Projektlederen foreslår projektgruppen en måde at arbejde videre på. De skal ud fra den lange temaopdelte liste finde de mest tværgående emner og eventuelt sætte kryds ved de fem bedste ideer. Det kan være tværfagligheden og multianvendeligheden, der kan sættes i centrum. Det foreslås ud fra de tidligere beslutninger i projektgruppen, at aktivitetsbåndet skal komme hele byen til gavn.

Ideerne konkretiseres i projektgruppen

Projektgruppen mener, at man nu har inddraget børn og unge tilstrækkeligt, og man vil gerne have noget af aktivitetsbåndet realiseret hurtigt. Gruppen arbejder videre med at

1. Skolegården, hvor der skal arbejdes med en idé fra en gruppe drenge på temadagen om at skabe et verdenskort – en idé som projektgruppen er meget begejstret for.
2. Parkeringspladsen, der ikke har været en del af ungeinddragelsen.
3. Det grønne område vest for hallen, hvor der etableres nogle af de øvrige aktiviteter, børnene har foreslået.

Der opstilles konkrete forslag til aktiviteter og rammer for de tre delområder baseret på de mange input fra byfest og temadag. Projektlederen undersøger muligheden for kommunal støtte til at lave plantegninger til projektansøgning og som grundlag for entrepris. Men det viser sig ikke at være muligt, da kommunen ikke har ressourcer til det. Det skaber utilfredshed i projektgruppen.

Projektgruppen begynder at undersøge finansieringsmuligheder og kontakte firmaer, der kan give tilbud på opgaverne. Lokalrådet har selv de 50.000 kr., de tidligere har modtaget, som de kan bidrage med, og skolen undersøger, om de kan bruge egen pulje til projektet i skolegården. Midler til det grønne område skal søges fra andre puljer.

Projektleder taler med ankerpersonen fra teknisk forvaltning, der opfordrer til, at man kan søge LAG- midler i foråret 2012 og gør opmærksom på, at der åbnes for en ekstraordinær ansøgningsrunde til Landsbypuljen, som de også kan søge. Han påpeger, at der vil blive set med positive øjne på ansøgninger fra dem, fordi de har arbejdet med inddragende processer.

Projektgruppen 'opsiger' samarbejde med kommune og projektleder

Kort efter mødes teknisk forvaltning og projektgruppen om projektgruppens forslag og skal have prioriteringen på plads og finde ud af, hvilken hjælp teknisk forvaltning kan give dem. Det viser sig, at der er opstået misforståelser om, hvorvidt teknisk forvaltning kan stille personale til rådighed til visualisering af projektet, og der er opbygget forventninger i projektgruppen, som teknisk forvaltning ikke kan opfylde. Desuden er der stor uenighed om delprojektet med parkeringspladsen, som de unge ikke er en del af, og som vi derfor ikke kommer yderligere ind på. Projektgruppen bliver meget skuffede og vrede på dette møde.

Konsekvensen er, at projektgruppen vælger at stoppe samarbejdet med kommunen og dermed også med projektleder, og selv fortsætter processen.

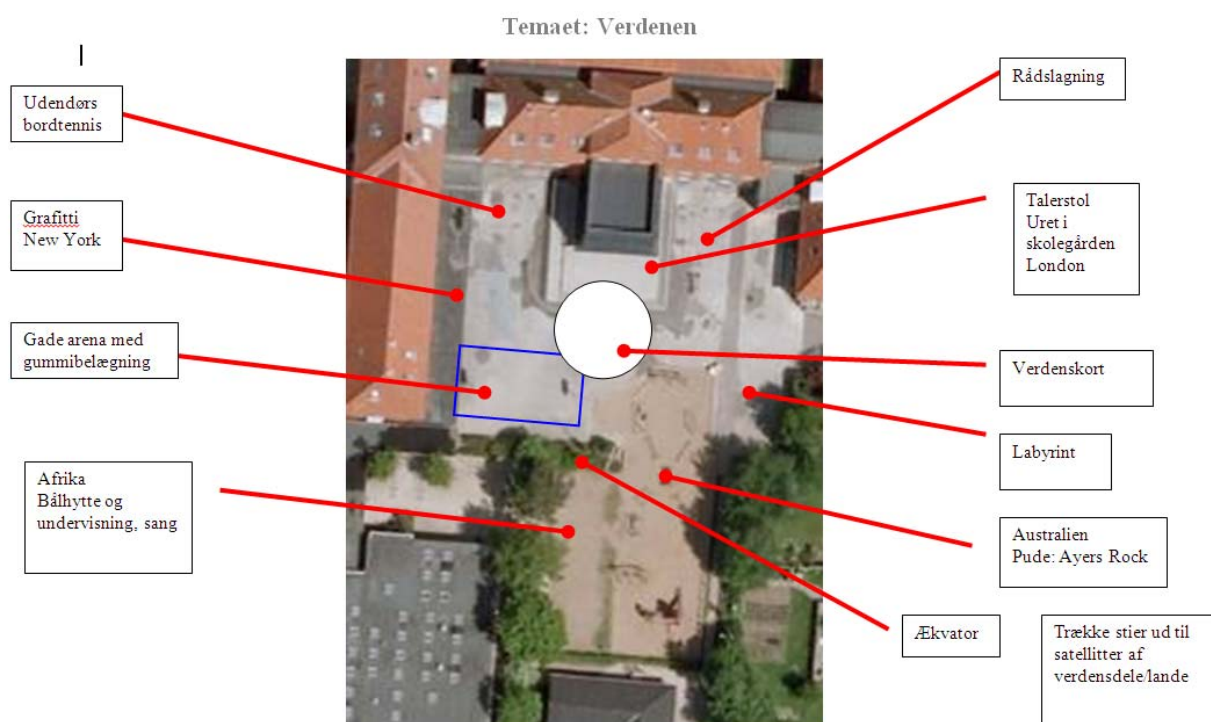
I teknisk forvaltning er der flere konfliktfyldte møder mellem projektgruppen og medarbejdere fra teknisk forvaltning samt politikere. Det overskygger de andre projekter, og teknisk forvaltning hører ikke mere til udvikling af skolegård og det grønne område i projektet, før der kommer en ansøgning til den ekstraordinære Landsbypulje et par måneder efter. Det kompliceres også af, at skolegårdsprojektet hører under skoleforvaltningen, mens det grønne område hører under teknisk forvaltning. Der er altså flere forvaltninger, der skal samarbejde.

Det foreløbige resultat

Lokalrådet sætter sig i spidsen for den videre proces og overtager ansvaret. Projektgruppen ender med at arbejde med fem delprojekter, der tydeligt er inspireret af elevernes forslag på temadag og forslag fra byfest, og som tilsammen skal udgøre aktivitetsbåndet.

De fem projekter er:

1. Skolegården, hvor der arbejdes med idéen om verdenskortet fra temadagen, og som skal være tilgængelig for alle udenfor skoletiden (se billede).
2. Omdannelse af parkeringspladsen.
3. Fornyeelse af eksisterende multibane til flere former for unge-aktiviteter end fodbold og håndbold, fx street dance og hockey og banen skal kunne bruges som isbane om vinteren.
4. Etablering af udendørs fitness område, som alle kan bruge (se billede).
5. Etablering af bålhytte og stor grillplads, der skal ligge lidt afsides, så de unge kan få det lidt for sig selv.

Symboler: Menneskerettigheder, ytringsfrihed, forsamlingsret, respekt, forsamlingsretten, demokrati, initiativ, ansvarlighed, etc.
Innovationsprojekt: nye læremåder, nye..., nye måder at lege sammen på, nye...
Kontroversielt: signaler til omverdenen, påmindelse om vore frihedsmuligheder

Skolegården som et verdenskort

Lokalrådet og projektgruppen udarbejder i fællesskab en pjece, hvor de gør rede for de forskellige projekter i aktivitetsbåndet, deres relation til landsbyprogrammet og forventet gennemførelse. Desuden er projekterne visualiseret, så man kan se et muligt resultat. Pjecen uddeles på Idrætsforeningens generalforsamling i foråret og dagen efter lagde man dem på 180 stole til gymnastikopvisning.

Udendørs fitnessområde med udsigt over søen

Materialet sendes til kommunen sammen med to ansøgninger om to konkrete projekter: fornyelse af multibane og etablering af udendørs fitness-område. Begge ansøgninger henviser til de unges deltagelse og indflydelse, men også til at projekterne skal være med til at trække tilflyttere til området, og at det skal kunne bruges af alle.

Landsbypuljen bevilliger samlet 125.000 kr., og lokalrådet må selv bestemme, hvilken af de to ansøgninger pengene skal bruges til. Lokalrådet bevilliger selv 50.000 kr. til projektet.

Lokalrådet arbejder videre med aktivitetsbåndet og andre former for finansieringskilder, og man vil lave et samlet "skriv" og plancher, der kan præsenteres til byfesten i august 2012, for at få hele aktivitetsbåndet præsenteret i en helhed.

Lille bane projektet i Thyregod

En lille gruppe unge piger i Thyregod, som tidligere havde været inddraget i forbindelse med Landsbyprogrammet, havde på daværende tidspunkt et ønske om at få deres eget sted. Der eksisterer en velfungerende ungdomsklub (FJUK) i byen, men pigerne ville gerne have et værested, som de selv kunne forme. Det danner afsættet for, at der søges penge fra Byfornyelsens forsøgs- og udviklingsmidler. Teknisk forvaltning i Vejle så også her en mulighed for, at der kunne arbejdes videre med den idé i byen gennem puljemidlerne.

Det er den samme projektleder som i Smidstrup, der skal arbejde med projektet i Thyregod med reference til udviklingsmedarbejderen i Vejles tekniske forvaltning. Den institutionelle ramme er derfor den samme. Idéen er fra kommunens og projektleders side er, at man stort set kan følge samme forløb og metode, som beskrevet ovenfor, hvor den anerkendende metode, lokal forankring og direkte inddragelse af børn og unge er omdrejningspunktet. Selvom der er fællestræk i de to byers processer, udvikler de sig meget forskelligt, og der anvendes forskellige inddragelsesmetoder i forhold til børn og unge.

I Thyregod har man også et aktivt lokalråd, og mange af byens centrale aktører har været involveret i udvikling af landsbyprogrammet. Derfor er man heller ikke i denne by ukendt med at indgå i den type af projekter og tage ansvar for lokalområdet. Der er derfor en forholdsvis let indgang til at få projektet sat i gang.

Tidsforløbet i Thyregod:

- Forår 2011: Projektleder indsamler materiale om byen og tager kontakt til lokale ressourcer.
- Forår 2011: Projektgruppen nedsættes, starter projektet op og planlægger aktiviteter.
- August 2011: Projektet præsenteres på stand på byfesten: Thyregod dage.
- Efterår: Projektgruppen arbejder videre med ideer.
- November 2011: Drømmedag i hallen for børn og unge.
- December 2011: Idémøde i klubben.
- Jan-marts 2012: Projektgruppen arbejder med at udvikle projektforslag, og ender med at beslutte sig for i første omgang at fokusere på etablering af en Lille Bane.
- April 2012: Projektleder og projektgruppe laver ansøgning til den ekstraordinære runde i Landsbypuljen og kontakter firmaer, der kan give tilbud.
- Maj 2012: Projektgruppen laver en nabohøring, fordi der har været kritik fra naboerne. Lille Bane projektet får godkendt deres ansøgning til Landsbypuljen og får en bevilling på 125.000 kr.
- Juni 2012: Der holdes møder med presse, firma der skal stå for opgaven og der fastlægges to arbejdsweekender i august og september, hvor 8-10 personer skal hjælpe firmaet med at stille tingene op.

Resultatet i juni 2012 er, at der er formuleret et projekt, der først hedder Lille Bane men omdøbes til "Ved Bækken", der består af at omdanne et grønt område ved Center Thyregod til et ude-aktivitetsområde med bålhytte, klatrepjramide, tarzanbane, universal mål og en bro/vandpassage over en lille å ved området. Projektet får en bevilling på 125.000 kr. fra Landsbypuljen, og lokalrådet bevilliger 50.000 kr. til projektet, der umiddelbart går videre mod en realisering.

Lokal forankring gennem projektgruppen

Projektlederen starter med at kontakte lokalrådet i byen, og der udvælges i fællesskab de lokale ressourcepersoner, der kan være relevante for projektet. En projektgruppe dannes med repræsentanter fra lokalråd, skole, hal, klub, borgerforening og Center Thyregod (et fritidscenter). Dermed mener man, at der sikret en stærk lokal forankring og lokale ressourcer til at gennemføre og forankre projektet i byen.

Medlemmerne i projektgruppen er travle mennesker og skal indpasse disse ekstra aktiviteter i en presset hverdag. Projektgruppen forventer, at projektlederen tager styringen og kommer med oplæg, fx om drømmedagen og andre måder at inddrage børn og unge.

Det bliver fra starten lagt fast, at målgruppen for projektet er alle unge, der ikke er koblet til diverse klubber og aktiviteter. Mange spiller fodbold, og det giver prestige, der skaber en hakkeorden også i skolelivet. Den dynamik vil man gerne ændre, så de unge kan få øjnene op for, at man kan hævde sig på andre måder (fx skating, street, sjipling m.m.). Projektets mål ændres derfor fra starten fra at være etablering af et værested for piger til at være et opholdssted for alle unge. Men ellers er der åbenhed overfor, hvad processen kan ende med. Den pigegruppe, der tidligere havde ytret ønske om et værested, er ikke længere "unge" i byen, da de tager uddannelse andre steder.

Projektgruppen oplever det ofte som frustrerende, at processen er så åben og de ikke klart ved, hvad de arbejder hen imod. Det diskuteres meget, hvilke aktiviteter der kan laves, så man når ud til mange børn og unge i byen. Den store aktivitet i projektet skal efter forslag fra projektlederen være en drømmedag, hvor

der samles så mange af de unge som muligt til en dag med udvikling af drømme og idéer. Men der tænkes også i andre inddragende aktiviteter.

Først vælger man på forslag fra projektlederen og inspireret af Smidstrup at udnytte byens årlige og velbesøgte Thyregod dage til at informere og inddrage borgerne mere bredt set. Samtidig oprettes en hjemmeside på Facebook med informationer om projektet og til brug for de unge til at komme med idéer og forslag. Den blev dog kun brugt af projektgruppen selv til at sende informationer ud. Ingen unge har brugt den til at komme med forslag eller diskutere projektet.

PR- og idéstand på Thyregod dage

Thyregod dagene skulle bruges til at informere borgerne om projektet og lave en "brainstorm" og fylde "idébanken" med input til det videre arbejde, samt at få projektgruppen til at formidle projektet og aktivere andre borgeres engagement.

Projektgruppen lavede en stand på markedspladsen midt på byens torv, hvor projektleder og skolerepræsentanten var hele formiddagen. Standen var placeret centralt på pladsen i nærheden af gratis popcorn og skøjtebane, så man sikrede, at mange kom forbi. Der var ophængt en række positive og negative udsagn om ungelivet i byen, som projektgruppen havde lavet, og som borgerne skulle forholde sig til for at få snakken i gang. Der var desuden lavet en masse "kuponer", hvor borgerne kunne give deres begrundelse for (u)tilfredshed med byen som bo-, leve-, lege- og skoleby. Unge kunne få en sodavand for at deltage. Der blev lavet en flyer om projektet, der kunne uddeles. Desuden var pressen inviteret for at sikre en bred formidling af projektet, og de dækkede projektet umiddelbart efter.

Ca. 30 deltog i en snak på standen og 15 kom med input. Det var både børn og unge og lidt ældre. Resultatet var en lang liste med idéer til forbedringer af byens lege- og opholdssteder. Generelt var oplevelsen dog også, at de deltagende var meget tilfredse med byens tilbud og sammenhold og meget glade for at bo i byen. En af de unge, der deltog, siger:

"Vi har mange gode steder, hvor vi kan lave ting her i Thyregod. Vi har faktisk mange ting i Thyregod og et godt byfællesskab. Folk kommer til ting og man kender de fleste."

I efteråret planlægges og reklameres for en drømmedag i byen, hvor mange yngre og unge skal deltage og komme med idéer. Der er et stort forberedelsesarbejde, og man håber på, at rigtig mange vil deltage. Det diskuteres i projektgruppen, hvem der skal deltage på drømmedagen. I begyndelsen er man enige om, at det ikke kun er unge men også andre fra byen, der kan deltage på dagen, hvis de har lyst. Der er også diskussion om, hvorvidt der skal være flere drømmedage - en for unge og en for alle borgere og efterfølgende workshops med "ønskepartnere" - personer som de unge selv kunne tænke sig at invitere og udvikle idéer sammen med.

Men resultatet bliver, at der skal laves én drømmedag, og den skal rette sig mod 13-20 årige som enten 1. bor i Thyregod, 2. går i skole på overbygningen og /eller 3. dyrker idræt i byen. Arrangementet skal foregå i fritidscentret og svømmehallen.

Drømmedag i hallen

Som forberedelse af drømmedagen spørger skolerepræsentanten en 9. klasse på skolen, hvad der skal til, før de vil komme, og de input bruges til at strukturere drømmedagen. Stand-up, musik, trampolin og mad indgår som forslag, og det bygges der videre på i planlægningen. Hallen tilbyder at lægge lokaler til.

Den store udfordring er at få rekrutteret de unge, og få dem til at deltage på dagen. Projektgruppen planlægger en stor formidlingsaktivitet: projektleder får lov at holde "brandtale" på skolens overbygning for 170 elever om drømmedagen i et frikvarter, der laves en plakat, der uddeles og opsættes relevante steder i byen, der annonceres gennem avisen, og projektlederen laver en pressemeddelelse til de lokale medier.

Projektlederen havde også oprindeligt tænkt, at det ville være godt med en temadag på skolens overbygning om projektet før drømmedagen, men det var der ikke mulighed for. Derfor blev det til et oplæg i et frikvarter i stedet. På drømmedagen skal indgå en række workshops (stationer), hvor medlemmer af projektgruppen skal være facilitatorer, og projektlederen så gerne, at der blev tilknyttet en kreativ person fra lokalområdet som hjælper til hver workshop for at understøtte den kreative del af processen. Men det opgav man, fordi det var for svært at finde.

Det var svært for projektgruppen at finde på temaer og hjælpere til de 4-5 open spaces, og projektlederen tager føringen i denne proces.

Programmet for dagen ender med at blive:

- Velkomst fra lokal politiker (formanden for Landdistriktsudvalget)
- En lokal stand-up'er for at starte på en sjov måde
- Gratis slush ice, som altid er velkomment blandt børn og unge
- 4-5 open space aktiviteter med hver sit tema, som de unge skal cirkulere imellem og komme med idéer på. Der var en facilitator hvert sted, 4 fra projektgruppen og udviklingsmedarbejderen fra teknisk forvaltning,.
- "Hjerne i blød": en ide fra projektgruppen som trækplaster for at få de unge til at deltage. Svømme-klubbens lærere holder sportsaktiviteter de kan deltage i og lade dagens idéer ligge i blød og få nye idéer.

Inden drømmedagen giver projektlederen lynkursus i facilitering til projektgruppens medlemmer, og de får lidt hjemmearbejde inden dagen, så de bedre kan håndtere det.

Temaer på de fem "stationer" ender med at blive:

1. Hvem skal bruge det?
2. Succeshistorier om gode oplevelser
3. Hvor skal det være?
4. Succeshistorier om, hvad de unge er gode til
5. Hvad skal det være?

Deltagerne skulle først turnere rundt på stationerne og komme med forslag og bagefter kunne de vælge det tema, som de var mest interesseret i. Sidst kunne de melde sig til arbejdsgrupper og lade sig registrere, hvis de ville være med videre frem.

På dagen mødte kun 12 børn/unge op (ud af en målgruppe på ca. 180 børn og unge) – de fleste fra 5.-7. klasse. De var i gennemsnit 12 år. Det var en stor overraskelse både at så få dukkede op, og at de var så unge. Det virkede ikke godt i forhold til, at arrangementet var i en stor hal. Men børnene blev spurgt om de ville sende sms'er til deres venner, hvilket fik yderligere 8 til komme. Arrangementet blev dernæst flyttet ind i et mindre mødelokale og gennemført efter planen.

Det var en svær start på dagen, men der var god energi og mange af børnene ville gerne være med i det videre forløb.

Drømmedag i Thyregod. De fremmødte var i gennemsnit ca. 12 år

Problemet var at så få "ældre unge" deltog, og at alle trækplastrene altså ikke virkede på denne gruppe. Processen var meget åben og indrettet på lidt ældre børn, og det gjorde det svært med den gruppe, der mødte op. De behøvede meget hjælp. De to "stationer" med succeshistorier blev for øvrigt ikke brugt – der var for mange "stationer", hvor 3 havde været nok. Der var desuden en ulige kønsfordeling med flest drenge, og det gjorde det svært for de få piger.

Hvordan får vi så fat i de unge?

Efter drømmedagen laver projektlederen lister over forslag og idéer til hvor, hvem og hvad, der kan danne grundlag for det videre arbejde. Projektgruppen synes, det var en god oplevelse at møde børnene direkte, men man overvejer også, hvorfor det var en yngre gruppe der mødte op, og hvorfor så få mødte op: Var de unge tilfredse som det er i byen? Var der konkurrence fra andre arrangementer, så dagen var dårligt valgt? Havde det med setup'et at gøre? Skulle de ældre skoleelever have haft seddel med hjem og forældrene været inddraget mere? Skulle der have været et fællesmøde på skolen først, så børnene var bedre forberedt? Og var lørdag bare en dårlig dag, fordi så mange deltager i sport den dag.

Da man stadig mangler at komme i kontakt med de lidt ældre unge, foreslår klublederen at projektlederen kan komme forbi en dag i klubben, hvor mange i alderen 13-18 år er til stede i forvejen. Han vil på forhånd reklamere for det, og de kan lokkes med gratis slush-ice. Projektgruppen beslutter dermed at lave et mindre arrangement i ungdomsklubben, for at finde ud af: hvad de unge savner i byen? Og om de vil være med?

Desuden arbejder projektgruppen med de indkomne forslag om en placering af projektet, og lokaliseringen indskrænkes til 3 steder i byen. Teknisk forvaltning kontaktes for at lave en besigtigelse sammen med projektgruppen.

Møde i Ungdomsklubben

Arrangementet blev planlagt meget simpelt. Projektleder og klubrepræsentant fortalte meget kort om projektet og en gruppe på ca. 25 unge fra klubben deltog i 30 minutter, for at komme med forslag til hvad der var forbedringer for dem. De unge kom fra flere små byer i området og var i alderen 13-16 år. De leverede 47 forslag. 23 af dem ville gerne være med i den videre proces, og det betragtes som afgørende for at få forankret projektet blandt de unge.

En del af de forslag, der kom på klubmødet var større ting som fx rulleskøjtebane og friluftsbad. De unge forstår efterfølgende, at det var alt for dyre forslag, så de accepterer at det skal være mere realistisk og noget som flere kan bruge. En af de unge der både var med på drømmedag og i klubben siger:

”Det var ikke så mange ideer, der kom fra os. Vi kom mere med det urealistiske – det kunne ikke lade sig gøre – det var for dyrt. Vi nikkede mere til de ideer, som de voksne kom med.”

På mødet var der mange forslag og snak om, at de manglede mere plads i klubben. Det var blevet meget småt med plads, efter at man havde inddraget en del af lokalet til motionscenter i forbindelse med hallen. Der er heller ikke så meget at lave, synes de. Der er dog mange, der bruger det nye motionslokale både ældre, unge og indvandrere, fortæller de unge.

De unge kommer mest i klubben for at mødes med venner og er ofte udendørs, fordi der er for lidt plads og for meget larm indendørs. Derfor vil de gerne have klubben forbedret.

En refleksion fra projektlederen er efterfølgende, at det er tankevækkende, at man på så kort tid og med så få ressourcer kan få så stort et udbytte, som tilfældet var med mødet i klubben. Mens drømmedagen i hallen krævede mange ressourcer, lang planlægning og gav samme udbytte.

Fra ideer til projektforslag: de unge ind i projektgruppen

Nu har projektgruppen en lang liste af forslag og ideer til, hvor der skal laves noget i byen, hvem det skal være for og hvad det skal være. Projektgruppen går i gang med udvælgelsesprocessen.

Man bliver hurtigt enige om, at man kan lave en form for "Lille Bane"-projekt udendørs på et område, som hallen ejer og gerne vil stille til rådighed, hvor man kan arbejde på at få udviklet en række aktiviteter som børn og unge har efterspurgt. Desuden vil man gerne arbejde videre med udvidelsen af klubben, som de unge ønskede. Der bliver nedsat projektgruppe til begge projekter, der skal komme med forslag til næste møde.

Del af det område, der kan bruges til Lille Bane-projektet

Ved en kontakt til kommunen viser det sig dog hurtigt, at udvidelsen af ungdomsklubben er en omfattende og langvarig proces, der kræver samarbejdsaftaler mellem mange, kommunale godkendelse fra brandmyndigheder osv. Mens Lille Bane-projektet forholdsvis hurtigt kan gennemføres og give et synligt resultat.

Projektgruppen vælger at indstille klubudvidelse for en stund og sætte alle kræfter ind på at realisere Lille Bane-projektet.

Til det formål udvider man projektgruppen med 4 unge medlemmer: to

piger og to drenge (hvor den ene dog aldrig møder op), som rekrutteres gennem skolerepræsentanten. En af dem har været med til drømmedagen og de to andre til klubmødet.

Lille Bane projektet konkretiseres

Den nye projektgruppe inviterer flere virksomheder til at komme til møde med projektgruppen, se området, høre ønsker og behov som er samlet ind og komme med forslag til og tilbud på opgaven. Det diskuteres, om man kan finde et firma, der arbejder med inddragelse under udførelsen af opgaven, og ender med at stille det som krav til firmaerne.

De unge i projektgruppen går meget op i at få et værested i byen. Klubben er kun åben to hverdagsaftner og ugen, og de mangler et sted, hvor de kan sidde og hygge og samles mange. Som en af de unge siger:

"Jeg synes, det lød spændende. Vi har snakket om, at vi manglede et sted at være og sidde og hygge – bare være om sommeren. Det er ikke altid, at ens forældre synes at det er fedt, der kommer 10 med hjem".

Der er en bålhytte på skolen, men den er blevet et sted for hærværk og knuste flasker, og der er ikke hyggeligt. Der er ikke mange siddepladser og de er langs væggen. Der er også en "bypark", der er et stykke græs med nogle sten og en bænk, som de unge siger. Nogen af de unge bruger det som mødested, men

der er ikke læ og ly. En anden bålhytte eller andet med ly kommer hurtigt på banen, og er også foreslået tidligere. På det grønne område er et lidt afskærmet sted bag hallen og ved åen, som de synes er hyggeligt, og hvor bålhytten kan være. Der ligger også en beach volley bane og petanque bane, og de kan godt se, at bålskuret også skal kunne bruges som læ for dem, der bruger disse baner. De refererer mange gange til synspunktet om, at mange skal kunne bruge det. En af de unge fra projektgruppen siger:

”Vi har ikke haft indflydelse på, hvad det blev til – nej, for de voksne valgte selv, hvad det skulle blive til, for vi kom ind bagefter. Men vi synes at det er ok, at det også skal bruges til andre, fx vi kan tage vores små søskende med på tarzanbanen, mens vi er ved bålhytten og andre børnehaver kan bruge det. Der er kun skolen som legeplads.”

De unge i projektgruppen viser den gamle bålhytte frem

De unge synes, at de bliver lyttet til i projektgruppen, og at deres ideer bliver taget alvorligt. Især projektlederen er god til at inddrage dem i diskussionerne. De unge er meget glade for at være med og oplever at de får indflydelse på resultatet.

En af dem siger:

”Til møderne har de spurgt meget til, hvad vi synes. Det var mest projektlederen, der har spurgt ind til os, men jeg synes de har været nysgerrige efter vores mening. Det var godt hun (projektlederen) var

der – især i starten, hvor vi ikke kender de andre. Det går jo meget op i penge.”

I projektgruppen er der mange diskussioner om, hvordan man undgår hærværk, larm, drukproblemer osv., når mange unge skal samles. Det besluttes at udforme ordensregler fra starten, og at de unge netop skal inddrages i at stille tingene op, så de får et større ejerskab til det.

Projektgruppen bliver, med inspiration fra alle de tidligere forslag og fra det firma, der mødte op på mødet og kom med forslag, enige om, at der skal være følgende på det grønne område:

- Bålhytte med bænke og brændeskur,
- Klatrepyramide,
- Tarzanbane (der skal være forskellig fra skolens),
- 2 universalmål med net, der kan bruges til mange slags boldspil,
- Bro/vandpassage over den lille å, så området bindes sammen.

Materialet skal vedligeholdes en gang om året, og i projektgruppen diskuteres det, hvordan det kan gøres. I første omgang beslutter man sig for, at det kan ske i forbindelse med den årlige idræts- og rengøringsdag for byens borgere og foreninger. Men bekymringen varer ved, og det ender med, at der afsættes et beløb i budgettet til vedligehold. Pengene skal komme fra indsamlinger og donationer fra foreninger. Kommunen gør det klart, at det er et anliggende for hallen at vedligeholde og rengøre området, da de ejer området.

Deadline for ansøgning til Landsbypuljen er tæt på, og projektleder må skrive en ansøgning til Landdistriktpuljen for at nå deadline. Projektleder sørger hele tiden for at have dialog med projektgruppen, således at ansøgningen indeholder projektgruppens perspektiver og synspunkter. Der søges om 125.000 kr. til projektet, som senere bevilliges. Lokalrådet beslutter at give 50.000 kr. til projektet.

Nabohøring: unge og naboer mødes

Der begynder at opstå utilfredshed hos naboerne rundt om det grønne område, der er bange for støj, svineri, hærværk osv., når de unge skal samles på området ved bækken. Naboerne har lige ud til området. Det er planlagt, at hele projektet skal tages op på borgermøde senere, men projektgruppen vil gerne have afklaret naboproblemet på forhånd. Det besluttet, at flere fra projektgruppen skal stemme dørklokker hos naboerne og forklare om projektet og lytte til indvendinger, og man laver en uformel "nabohøring", hvor naboerne samlet inviteres til møde med projektgruppen – inklusiv de unge. Naboerne har på forhånd fået sendt billeder af de ting, der er planlagt. Det er ikke en nabohøring i formel forstand, men blot en orientering på en "ordentligt og respektfuld" måde, som en fra projektgruppen siger.

Mødet begyndte i dårlig stemning med heftig og højlydt kritik fra især to naboer, og det syntes de unge absolut ikke var rart. Men det udviklede sig positivt, hvor alle begyndte at lytte til hinanden, og man gik rundt på området, så de unge kunne forklare deres behov og idéer og naboerne komme med deres indvendinger. Det ender med, at man i fællesskab får flyttet bålhytten til en bedre placering, hvor færre vil blive forstyrret af støj og vendt indgangen, så støjen ikke rettes mod de private haver. Alle naboerne accepterede til sidst projektet og roste mødet og det inddragende aspekt i projektet. Naboerne ønskede desuden, at projektgruppen arbejdede med lidt opsyn med området, fx besøg af natteravne, FJUK personale og lignende. En af de unge mener, det havde stor betydning, at de var med til mødet og talte direkte med naboerne:

"Jeg tror det hjalp meget, at vi var med og kunne vise dem det. Det er godt, at de bliver informeret og ikke får stoppet det".

Så skal projektet realiseres: unge på arbejds hold

Efter at projektet har fået bevillingen fra Landsbypuljen, går man i gang med at planlægge projektets realisering. Firmaet, der har fået opgaven, arbejder med inddragelse i opsætningen, og projektgruppen planlægger i samarbejde med firmaet, hvordan det skal foregå. Firmaet stiller maskiner til rådighed og foreslår 2 arbejdsweekender med arbejds hold på 8-10 personer. Arbejdsweekender planlægges i august og september 2012, og der skal være mindst en repræsentant fra projektgruppen til stede. De unge fra projektgruppen er ambassadører for projektet og skal få andre til at melde sig til arbejds holdene. Der skulle gerne deltage 3 unge på første weekend og 6 unge på anden weekend. Man vil kontakte alle de unge, der indtil videre har meldt deres interesse til projektet. Projektet skal desuden igen præsenteres på Thyregoddagene, der ligger to uger før arbejdsweekenderne, hvor mange skal opfordres til at deltage og komme forbi, mens projektet realiseres.

Naboernes huse ses her i baggrunden af området, hvor den nye bålhytte etableres

'Nøglen til eget sted' – etablering af et værested for unge i Glyngøre

Som følge af kommunalreformen i 2007 valgte den nye Skive Kommune at foretage en række sammenlægninger af offentlige institutioner, bl.a. på skoleområdet. I Glyngøre blev skoleoverbygningen i 2009 flyttet til Roslev, så der i dag kun går elever til og med 6. klasse i selve Glyngøre. Skoleudflytningen betød, at de unge savnede et samlingssted i Glyngøre. 3.- til 6. klasse har fået en ungdomsklub på skolen, men for de lidt ældre børn og unge fra 6. klasse og op til 25 års alderen manglede der et sted.

Initiativgruppen "Vildrosen", som er en af Glyngøres lokale arbejdsgrupper under byens Borger- og Erhvervsforening besluttede sig for, at der skulle gøres noget for at fastholde de unges tilknytning til byen. Frygten var, at hvis byens unge allerede i 7. klasse mister kontakten til både hinanden og lokalområdet, da deres hverdagsliv og sociale kontakter finder sted uden for byen, er der risiko for, at de unge ikke bliver et aktiv i forhold til udviklingen af Glyngøre (Lindgren 2010).

Målgruppen for Vildrosens og dette projekts initiativ er unge mellem 14-25 år, dvs. unge der går i folkeskole, på gymnasiet, handelsskolen, teknisk skole, er i arbejde eller arbejdssøgende. På grund af den manglende fælles skole efter 6. klasse og de unges forskellige skolevalg mv. har børn og unge fra Glyngøre ingen naturlige fælles mødesteder, og de finder det svært at bibeholde en social tilknytning til de forhenværende folkeskolevenner.

Blandt andet på grund af den lokale opbakning fra Vildrosen, besluttede nogle unge ildsjæle, at de ville have 'nøglen til deres eget sted', en ungdomsforening, hvor det er dem selv, og ikke de voksne, der sætter dagsordenen. Og hvor man kan mødes med alle de gamle venner uanset om de stadig går i skole i Glyngøre, er bosat i byen eller flyttet ud.

Som en af de unge siger:

"Jeg er født og opvokset her i Glyngøre, og så har jeg lige boet to år i Tyskland, og så er jeg kommet tilbage, og vil gerne være en del af det her projekt, fordi jeg jo synes, at det er fremragende, at der er et sted, hvor man kan møde sine gamle kammesjucker ... så kan man gå ned og snakke om gamle dage, så det er rigtig fedt."

Det er dette ønske, der ligger bag ansøgningen til Byfornyelsens forsøgs- og udviklingsmidler, hvor der søges om midler til at støtte de unge i Glyngøre med at etablere et værested for unge i alderen 14-25 år.

Projektet har haft en relativ simpel organisering bestående af en gruppe unge i alderen 14-25 år, en kommunal ankerperson samt en projektleder i det følgende omtalt som projektets interne aktører. I løbet af processen formaliserede ungegruppen sig i en frivillig forening GUR (Glyngøre Ungdomsråd) senere omdøbt til GUF (Glyngøre Ungdomsforening) med en bestyrelse bestående af 8 medlemmer. Løbende har bestyrelsen nedsat en række arbejdsgrupper, som medvirker til at drive foreningens aktiviteter. Den kommunale ankerperson er ansat i Skive kommune, afdeling for By- og Landsbyudvikling, Kultur- og Borgerservice og har bl.a. fungeret som ambassadør for de unge i kommunen. Projektlederen er en lokal borger fra Glyngøre, som siden 2007 har fungeret som konsulent for en lang række udviklingsinitiativer i Glyngøre. Hans rolle i forhold til de unge har primært været at virke som ressourceperson. I forløbet har de interne aktører haft kontakt med en lang række 'eksterne aktører', herunder andre dele af Skive kommunes forvaltning, Glyngøre Borgerforening, Initiativ gruppen Vildrosen, halinspektøren, forældre mv.

Resultatet af projektet blev, at de unge fik lavet et værested i et nedlagt diskotek, hvor de afholder en lang række arrangementer både specifikt for unge i byen, for unge der kommer udefra og også for de lidt yngre. Desuden afholder de store arrangementer for hele byen, og de indgår nu aktivt som en frivillig forening i byen, der kommer til orde i forhold byens generelle udvikling. Ungdomsforeningen og værestedet fungerer dog uden kommunal støtte, og det opleves som meget frustrerende af de unge, der hele tiden kæmper med økonomien.

I dette projekt har projektlederen et meget klart formål med at inddrage de unge. For ham handler det ikke blot om, at de unge skal have et værested, men også om, at de unge skal lære og få kompetencer til at deltage i demokratiet og på den måde få indflydelse på deres liv. Det er tydeligvis et eksempel på det børne- og ungesyn, som vi kalder børn og unge som medborgere, og det uddybes i det følgende.

Børn og unge som medborgere: empowerment

En vigtig del af projektets formål er altså at gøre de unge i stand til selv at agere, så de får indflydelse på deres liv og bliver en vigtig aktørgruppe på linje med andre aktive aktørgrupper og foreninger i byen. Projektlederen, som selv er en af de aktive borgere i Glyngøre, lægger stor vægt på "empowerment" af de unge, hvilket i hans forståelse vil sige, "at få de unge til at kunne selv" og det skal opnås gennem at tilføre dem viden, der gør dem interesserede i at arbejde for byen og udvikler deres selvforståelse. Vi kan knytte denne forståelse til en teoretisk forståelse med Richard Levin's definition: "Med empowerment mener jeg kapacitet, ressourcer, information og viden, selvtillid, færdigheder forståelse, organisation og formelle retigheder, som mennesker kan anvende til individuelt og kollektivt at bestemme, hvad der skal ske med dem." (Levin 1995, s. 208 cf. Andersen 2007 s. 48). Det er dette, som projektlederen ser som et af de vigtigste mål med projektet.

Tidsforløb i Glyngøre:

- Efterår 2010: En gruppe unge fra byen danner en forening kaldet Glyngøre Ungdomsråd (GUR) for at få støtte fra kommunen. De udpeger et forhenværende diskotek i tilknytning til hallen, som det perfekte værested.
- Forår 2011: I samarbejde med projektlederen starter GUR arbejdet med at lave en gennemarbejdet plan for foreningens ungdomsarbejde i byen og man starter samtidig arbejdet med at forberede en ansøgning til kommunen om at blive anerkendt som folkeoplysningsforening for at få tilskud til huslejen.
- Der er en løbende kontakt med kommunen (Børne- og familie Forvaltningen) i denne fase. Kommunen henviser bl.a. de unge til lokaler på skolen, som de kan bruge, eller til ungdomsklubben i Skive, som de kan deltage i. Kommunen påpeger samtidig, at man generelt ikke giver huslejetilskud når der findes brugbare lokale som kommunen ejer og at foreningen pt. Ikke lever op til kravene i folkeoplysningsloven.
- De unge finder ingen af disse tilbud relevante for deres behov og de ønsker fortsat at lave en ansøgning til kommunen om tilskud til husleje Lokalt i Glyngøre finder man gennem projektlederens mange kontakter midler til at dække husleje i 2011, så de unge kan komme i gang, og der laves lejeaftale med hallen. En anden afdeling i kommunen (By- og Landsbyudvikling, Kultur- og Borgerservice) bevilliger et mindre beløb til renovering og opstart, de har ikke mulighed for at yde tilskud til husleje.
- Maj 2011: Der afholdes opstarts/idémøde, hvor ca. 25 unge deltager og efterfølgende fest med 125 deltagere. 116 bliver medlem af GUR.
- Der nedsættes et forældreråd til at støtte GUR og der lægges en slagplan om at blive godkendt som forening, som man betaler kontingent til.
- Der afholdes forskellige former for arrangementer: Fredagscafe hver anden fredag, større fester for at trække de unge "hjem", arrangementer omkring sportsbegivenheder, samt større arrangementer for hele byen, fx stand up'ere. Herigennem tjenes penge til foreningen.
- Oktober 2011: Projektleder og kommunale repræsentanter fra forskellige forvaltninger holder møde for at finde løsninger, men der er ikke opbakning til at de unge kan få huslejestøtte.
- November 2011: De unge skifter navn fra råd til forening og prøver alligevel at søge om anerkendelse som folkeoplysende forening og om støtte til husleje.
- Ansøgningen afslås af kommunen. Det besluttes at etablere GUF som frivillig forening og køre arrangementerne forretningsmæssigt. Tanken om på sigt at få støtte fra kommunen er dog ikke helt opgivet.

I denne forståelse af empowerment ligger to centrale elementer, der begge kan være afgørende for, om unge kan få indflydelse. Det ene element er at gøre de unge selv i stand til at deltage i demokratiske processer på lige fod med andre (myndiggørelse), og det andet er de formelle eller uformelle indflydelseskana-ler og rettigheder, som individer eller grupper tildeles af samfundet (mægtiggørelse) (Bang m.fl. 1997).

Det første element (myndiggørelse) er et spørgsmål om (ud)dannelse til at være demokratisk medborger. I Glyngøre handler det om, at lære de unge at deltage i og afholde demokratiske møder, kende de demokratiske mekanismer og strukturer, kompetencer til fx at søge økonomiske midler osv. Det vil sige, at de unge skal lære at begå sig i de forskellige sammenhænge, og de skal have opbygget den nødvendige selvtillid og vilje til at agere som aktive medborgere med egne rettigheder (Bang m.fl, 2007).

Det andet element (mægtiggørelse) handler om at skabe nogle arenaer, hvorigennem de unge kan få en indgangsvej til det politiske system i Skive kommune og i Glyngøres lokaldemokrati, og at de voksne tildeler dem eller anerkender deres rettigheder. I forhold til Glyngøres lokaldemokrati kan det fx være, at de unge inviteres til at deltage i de forskellige lokale projekter, som Borger- og Erhvervsforeningen sætter i gang. I forhold til Skive Kommune kan det være at involvere de unge på lige fod med andre grupper i de lokaldemokratiske processer, kommunen varetager, og at de fra kommunal side anerkendes som en forening på fuldstændig lige fod med andre foreninger. I praksis skal der altså være møder, de unge kan deltage i, bestyrelse de kan indgå i eller få indflydelse på, eller at der er ressourcer man kan få del i, f.eks. økonomisk støtte eller administrativ bistand, der giver de unge bedre muligheder at komme til orde og deltage som aktive samfundsborgere i demokratiske processer (Agger og Hoffman, 2008).

De to elementer af empowerment (myndig- og mægtiggørelse) går hånd i hånd. Det nytter ikke, at de unge inviteres med i lokale processer, hvis ikke de ved, hvordan de skal deltage i dem, eller tør give deres mening til kende blandt de voksne. Og det hjælper heller ikke at have evner, viden og selvtillid, hvis ikke man får muligheden for at bruge disse kompetencer, eller hvis ens bidrag affejes som irrelevant og ligegyldigt, fordi man ikke anses som værende 'gammel nok' til at have noget at skulle have sagt. Det handler altså om både at skabe rammer for deltagelse og støtte deltagerne i at udnytte rammerne (Agger og Hoffmann 2008).

I processen med at understøtte de unge, arbejder projektlederen og den kommunale ankerperson med at understøtte begge disse elementer for de unges indflydelse. De lærer helt konkret de unge, hvordan de skal agere i demokratiske processer og de presser på for at få skabt institutionelle rammer for deres indflydelse.

Nøglen til eget sted

De unge har altså som en start dannet et Glyngøre Ungdomsråd (GUR), hvor en lille gruppe unge i alderen 14-25 er drivkræfter for at få et værested som er deres eget.

De unge finder, at det forhenværende diskotek Downstairs, som ligger i samme bygning som hallen, vil være velegnet som deres sted. Her ses indgangen og nogle af de unge.

Første skridt i processen er at finde egnede lokaler og flere er i spil, bl.a. skolen og et gammelt fabriksområde, men valget falder på det forhenværende diskotek "Downstairs", som ligger i tilknytning til idrætshallen. Næste skridt er at få lov til at bruge lokalerne, få støtte til at kunne betale huslejen og få lavet en aftale med udlejeren, der passer ind i de unges tanker med det fælles samlingssted.

De unge forsøger fra starten med hjælp fra projektlederen, at få støtte fra Skive Kommune, og får en fast kontaktperson i forvaltningen for By-og Landsbyudvikling, som deltager i de unges møder, og som kommer med råd til, hvad de unge kan gøre for at få kommunal støtte. De unge finder ud af, at andre tilsva-

rende ungdomsforeninger i nabokommunen har opnået status som forening efter Folkeoplysningsloven, og herigennem har opnået mulighed for at få økonomisk støtte fra kommunen til deres foreningsarbejde. De beslutter sig derfor for at forsøge ad den vej.

Forening efter folkeoplysningsloven?

Folkeoplysningsloven foreskriver, at en forening indenfor lovens rammer skal opstille en plan. Den skal indeholde et formål, tilbyde folkeoplysende virksomhed i henhold til folkeoplysningsloven, have en bestyrelse, være demokratisk opbygget, bygge på aktivt medlemskab og have mindst 5 betalende medlemmer, være åben for alle der tilslutter sig formålet, være hjemmehørende i tilskudskommunen, have en almen-nyttig og kontinuerlig virksomhed (Undervisningsministeriet 2011, Folkeoplysningsloven, kap. 2, §4 stk. 3, 1-8). GUR udfærdigede sammen med projektlederen en sådan plan og lavede vedtægter for foreningen. I udkastet til ansøgningen skriver de:

Målet med ungdomsrådet er at:

- Blive et stærkt ståsted for alle unge fra 14 år og opefter
- Være de unges talerør for Glyngøre både lokalt og kommunalt, så de unges idéer høres
- Have egne lokaler i det forhenværende diskotek Downstairs ved Glyngørehallen
- Være en selvstændig forening, der samarbejder med Glyngøre Borger- og Erhvervsforening og den lokale arbejdsgruppe Vildrosen.

Formålet relaterer sig til problematikken med, at de unge over 7. klasse pendler ud af kommunen for at få deres uddannelse og derved mister tilknytning til byen. Desuden er formålet at forbedre den, efter GUR's mening, mangelfulde indsats på ungeområdet i landdistrikterne i Skive Kommune. Og ikke mindst er formålet at bidrage til, at gøre de unge til samfundsaktive borgere med engagement, ståsted og holdninger (GUR 2011). Særligt det sidste punkt finder de i tråd med folkeoplysningslovens §14, hvor der står: "Formålet med det frivillige folkeoplysende foreningsarbejde er at fremme demokratiforståelse og aktivt medborgerskab.... Sigtet er at styrke medlemmernes lyst og evne til at tage ansvaret for deres eget liv, og til at deltage aktivt og engageret i samfundslivet" (Folkeoplysningsloven, §14, stk. 1).

GUR henviser til kravet om at være almennyttig og kontinuerlig ved at beskrive de ugentlige møder og åbningstider samt planlagte kulturelle arrangementer for unge over og under 18 år. De vedlægger desuden i bilag et katalog med aktiviteter og ting, som de ønsker at gøre i og omkring deres lokaler i Downstairs.

Arbejdet med at læse lovgivning og lave ansøgning er svært for de unge og kræver stor støtte fra projektlederen, som samtidig ser det som en læring for de unge.

Vedtægter og et foreløbigt udkast til ansøgning om at blive folkeoplysningsforening sendes til Skive kommune. Udkastet tilbagesendes med en række forbehold bl.a. at det ikke fremgår af ansøgningen, at foreningen driver en almennyttig og kontinuerlig virksomhed. GUR opfordres til at udarbejde et årsprogram, der viser den krævede kontinuitet. Desuden påpeges muligheden i folkeoplysningslovens § 25, der giver kommunen mulighed for at anvise kommunale lokaler, i stedet for at give tilskud til lejede lokaler. Efter en evt. senere godkendelse som folkeoplysende forening vil GUR derfor kunne få lokaler på Glyngøre skole, eller kan søge om lokaler hos Glyngørehallen.

Kommunen forsøger efter egen opfattelse på den måde, at få GUR til at 'passe ind' i den kommunale forvaltningspraksis. De mener som udgangspunkt, at de unge har taget et godt initiativ til at ville organisere

sig, men deres forening passer endnu ikke ind i rammerne for en Folkeoplysningsforening, som forvaltningen tolker og forvalter lovgivningen, og de forsøger derfor at vejlede de unge i forhold til, hvilke mangler forvaltningen ser. Desuden har kommunen en generel politik om ikke at yde tilskud til husleje, når man er i besiddelse af en lang række lokaler allerede, som efter kommunens opfattelse vil være velegnede til det, de unge beskriver som formålet med deres forening. Dette er i tråd med Folkeoplysningslovens §25.

De unge finder afslaget ret nedslående, og føler sig uretfærdigt behandlet, da de læser at Ungdomsforeningen i Skive by støttes økonomisk. Hertil skal dog siges, at Skive bys ungdomsklub kun ydes støtte til drift, og ikke husleje, som GUR søger om, da Skives ungdomsklub har lokaler i en kommunalt ejet bygning, hvilket GUR også tilbydes af forvaltningen, hvis de lever op til de øvrige krav i lovgivningen.

Andre veje

Da de unge i første omgang ikke kan opnå anerkendelse som folkeoplysningsforening, må der afsøges andre muligheder for enten gratis lokaler eller huslejestøtte. I den forbindelse udgør projektleder og den kommunale ankerperson igen vigtige støttepersoner, da det er kompliceret for de unge at finde rundt i muligheder.

GUR får efter forslag fra Børn- og familieforvaltningen kontakt til ungdomsskoleledelsen i Skive kommune for at undersøge mulighederne for at dele lokaler med ungdomsskolen. Ungdomsskoleledelsen afviser dog et samarbejde, da de finder ud af, at GUR vil afholde fester, hvor der serveres alkohol. Der holdes dog en dør åben for senere samarbejde, men begge parter forholder sig efterfølgende passivt. Kommunens alkoholpolitik gør det altså ikke muligt for ungdomsskolelederen at associere ungdomsskolen med arrangementer med alkohol - heller ikke på længere sigt.

I stedet søges Skive kommune (Kultur- og Borgerserviceforvaltningen/Børne- og Familieforvaltningen) om at sætte GUR på budgettet for 2012 med 42.000 kr., der vil kunne dække husleje og forbrug i det forhenværende diskotek Downstairs. De unge ser det som en mulighed, fordi det kommende Skive Ungdomsråd er på budgettet for at dække omkostninger til opstart og drift (men ikke husleje).

Ansøgningen afslås, da man heller ikke yder huslejetilskud til andre foreninger, hvis kommunen selv har lokaler, hvor aktiviteterne ville kunne afholdes. Direktøren for området tilbyder i stedet for tilskud, at GUR kan benytte lokaler på Glyngøre Skole, og opfordrer til at Glyngøres unge kan blive et aktiv i det kommende ungdomsråd i Skive. Hertil siger de unge: "Det kan ikke nytte noget, at vi skal tage til Skive for at være sammen, når det vi gerne vil, er at få mere sammenhold her i byen".

Pengene findes i stedet hos GUR's og projektlederens bagland, hallen, og gennem projektlederens eget firma. De unge er meget glade for projektlederens kontakter og erfaringer i denne situation. En af de unge siger:

"Gennem de erfaringer projektlederen har med, han har jo kontakter rundt omkring, som vi aldrig ville kunne få. Nogle som vi aldrig havde fået kontakt til selv, fordi vi ikke kender dem, eller ikke ved hvordan vi skal starte. Han har jo en kæmpe erfaring med at søge penge, og lige wupti havde vi 50.000 kr. at gå i gang med."

Efterfølgende deltager GUR-repræsentanter i 3 møder for at udvikle og etablere det nye Skive Ungdomsråd på opfordring af ungdomsskolelederen. GUR føler dog ikke, at det er stedet for dem, da de mener, der er for meget fokus på Skive by og ikke på kommunens øvrige områder. De mangler også repræsentanter fra

andre landdistriktsområder i kommunen til møderne. Desuden mener de, at afstanden til Skive er for stor (25 km) til, at de unge vil benytte sig af tilbud her. I forbindelse med denne møderække inviterer GUR-repræsentanterne forvaltningen til at komme ud og se på det sted, de har fundet og istandsat, og tale med de unge fra Glyngøre, men denne invitation bliver ikke fulgt op.

Nøglen til "Downstairs"

De unge indgår i en forhandling om at få en fremadrettet lejeaftale på plads med hallen. Ifølge projektlederen har nogle af de voksne omkring halbestyrelsen i starten et unødigt skarpt fokus på evt. negative aspek-

De unge har været i gang med at renovere det gamle diskotek, så det passer til deres behov.

ter ved at have et tilholdssted for de unge. Op til GUR's opstartsarrangement og -fest (se nedenfor), havde halbestyreren været ned og inspicere lokalerne og klager herefter til projektlederen over, at der er opsat kasseapparat, hvilket tyder på alkoholsalg, som han ikke tror er lovligt. Dette er dog en unødigt bekymring, da GUR allerede har søgt om alkoholbevilling og har ansat professionelle dørmænd i tilfælde af, at nogen ikke opfører sig i henhold til reglerne. Efter et vellykket opstartsmøde (se nedenfor) holder GUR møde med halbestyrelsen d. 11. maj 2011 for at afstemme forventninger og det nærmere indhold i den lejekontrakt, som kort efter indgås. Ifølge de unge, har halbestyrelsen dårlige erfaringer med den tidligere lejer, og "de vidste jo ikke helt, hvad vi ville, og efter at de har fundet ud af det, er de glade for, at vi er hernede", som en af de unge siger bagefter.

Der blev i det lokale netværk mobiliseret et mindre beløb til renovering af lokalerne, som de unge selv har forestået. Derudover bevilliger afdeling for By- og Landsbyudvikling i Skive kommune, der kan fordele udviklingsmidler, et beløb på max 50.000 kr. til etablering og opstart af foreningen (ikke husleje).

Opstarts- og idégenereringsmøde

GUR's bestyrelse (i alt 8 medl.) sendte invitationer til opstartsmødet d. 6. maj 2011 og den efterfølgende fest via SMS, facebook og plakater på uddannelsessteder. Der kommer 25 unge, og det er projektlederens indtryk, at der er tale om unge fra alle de forskellige uddannelsesretninger, dvs. gymnasium, handelsskole, teknisk skole mv.

De unge styrer mødet, hvor der brainstormes i grupper om forskellige emner, som der samles op på i plenum. Mødet observeres af GUR's kontaktperson i Skive Kommunes afdeling for By-og Landsbyudvikling. Der kommer mange idéer og målsætninger frem fra de deltagende unge i relation til brugen af lokalerne og vedrørende GUR som råd/forening for de unge.

Mødets væsentligste punkter handler om:

- Alkoholpolitik: Da stedet er for unge fra 14 år, skal der være en alkoholpolitik, så der er trygge rammer for de 14- 18-årige. Der må ikke udskænkes for unge under 18. Stedet kan kun fungere, hvis der er respekt for de gældende regelsæt. Alkoholpolitikken skal overholdes. Stoffer er bandlyst.

- Involvering af voksne i form af forældreråd tilknyttet GUR og lokalet.
- Samarbejdet med de øvrige i huset, dvs. halbestyrelsen og indehaveren af selskabslokaler på stedet. De unge vil have "nøglen" til deres eget lokale i konkret som i overført forstand, og vil selv være dem, der udstikker reglerne/har myndighed. De unge møder modstand fra voksne, som ikke forstår dette ønske. Mange af de unge er myndige – op til 25 år, og de mener sagtens, at de selv kan styre deres forening.

Ud fra mødets forslag laver GUR's bestyrelse en slagplan for at blive defineret som en forening med aktiviteter, man betaler kontingent til. Efter brainstormingsmødet holdes en opstartsfest, hvor 125 unge deltager. 116 skriver sig op til medlemskab af GUR.

Forældrerådet fik ifølge de unge en stor betydning for projektets legitimitet i lokalområdet. Forældrerådet var vigtigt for at give projektet et godt ry, og forældrerådet får på den måde en rolle som ambassadør for projektet i forhold til andre forældre. Forældrerådet deltager også i større arrangementer, hvor de står i baren eller er behjælpelige på andre måder, hvilket skaber nye relationer mellem de unge og forældrene.

D.17. maj samles byen for at drøfte aktiviteter i regi af Vildrosen. I den anledning optræder GUR som forening og repræsentant for de unge og fortæller om sine planer.

Arrangementerne

GUR holder en række faste aktiviteter som fredagscafé hver anden fredag, hvor de unge kan komme som de har lyst til. Fredagscaféen har normalt åben mellem 16 og 20 og her kommer mellem 10 og 50 personer. Desuden holdes fester, som trækker folk 'hjem' til Glyngøre, og som dermed er med til at bevare de unges sociale tilknytning til Glyngøre. Til festerne kommer mellem 100 og 200 personer.

Et af bestyrelsesmedlemmerne siger:

"selvom der er nogle unge, der har valgt at blive og sådan noget, så er der jo rigtig mange af dem, som vi alle sammen har gået i folkeskole med, som vi kender, som er flyttet væk, og som er blevet væk. Og som kommer tilbage og tager af sted igen og sådan noget. Der er en fest her d. 25. februar (2012), det er sådan noget, at hvis man arrangerer det i tide, så kommer folk hjem fra Aarhus, hvor de bor, fordi de har en interesse i, at der er et samlingssted, hvor man kan møde folk igen".

En af de udeboende unge siger:

"Nu bor jeg godt nok i Skive, så det er ikke så langt herfra. Men det er langt nok til, at man har en masse undskyldninger for ikke lige at komme herhen. Men når der så er en fest, der bliver stablet på benene, så gør man alt for at få ryddet kalenderen og komme herop, fordi så får man sådan set slået alle fluer med et smæk: Man får set dem alle sammen, man får holdt en god fest, man får chancen for lige at komme forbi ens forældre og hilse på, så jeg synes, at det er mega-fedt, at der er nogen der arrangerer det."

Der afholdes håndbollsarrangement for børn og unge i GUR i forbindelse med EM i herrehåndbold

Desuden afholdes der arrangementer i forbindelse med sportsbegivenheder, som vises på storskærm, og så kan alle – børn, unge og voksne – komme og se kampen sammen. En fra bestyrelsen siger:

”Vi har nogle gode lokaler, og der er en projektor, og der er nogle ting, så man kan henvende sig lidt bredere. Det er sgu’ OK hvis Peters far også er herude og se fodbold, og på den måde prøver vi at skabe et fællesskab på tværs. ... Kasper er træner for et u12 drengehold, og da der var EM i håndbold så kom de herved hele holdet, og sad og så det.”

Og en anden:

”Som ungdomsforening skal vi jo, nu sidder vi her og alle sammen over 20, men så skal vi henvende os lidt mere til teenagere. Det skal jo ikke kun være for os og dem, der er ældre. Vi vil gerne have vores søskende med os, der skal være et fællesskab på tværs (af aldre, red).”

Endelig holdes der store arrangementer i og for Glyngøre, som tiltrækker et stort publikum, blandt andet et stort arrangement med Esben Pretzmann og Rune Tolsgaard, som er kendte fra programmet ”Drengene fra Angora”. Nogle af disse store arrangementer bliver arrangeret og annonceret som støttearrangementer for foreningen, så foreningen gennem disse kan tjene penge til husleje og anden drift. For nærmere omtale af arrangementet, bl.a. Skive Folkeblad (<http://www.skivefolkeblad.dk/article/20120415/LOKALT/120419924>)

Forside i Morsø Folkeblad efter et GUF-arrangement

De unge mener dog, at de kunne lave endnu bedre arrangementer, hvis ikke de skulle bruge tiden på at skrive ansøgninger til kommunen og kæmpe med økonomien.

"Hver gang vi har arrangeret noget, så er det blevet sådan halvt. ... Vi har alle sammen arbejde, og man bruger så meget krudt på alt det andet (Ansøgningerne til kommunen, red), så det er jo begrænset hvor mange timer vi har i ugen"

Siger en af bestyrelsesmedlemmerne. En anden følger op og siger:

"man ender med at blive skide irriteret, fordi man synes at man gør et skidegodt stykke arbejde, og tager initiativ til at der skal ske noget i udkants-Danmark i en lille flække i Glyngøre, og så føler man egentlig bare, at de sidder inde hos kommunen og tænker, at hvis de lægger pengene i Skive by i stedet for, så får de mere ud af det. Det er i hvert fald en fornemmelse jeg har nogle gange, det er sgu pisseirriterende."

Kommunen mener dog ikke, at de forfordeler Skive bys unge fremfor Glyngøres. De mener tværtimod, at de behandler alle lige og i henhold til god forvaltningsskik. Begge ungdomsråd/foreninger tilbydes kommunale lokaler, begge har fået kommunale midler til opstart og drift, og ingen får tilskud til husleje. Desuden føler kommunen, at de har gjort hvad de kunne for at få GUR til at 'passe ind' i reglerne, ved at gøre dem opmærksomme på manglerne i deres ansøgning, og ved at invitere til dialog for at få skabt et rum for de unge i Glyngøre.

Fra GUR til GUF

Efter de kuldsejlede forsøg på at blive anerkendt som folkeoplysningsforening og få støtte til husleje fra Skive kommune, holder projektlederen sammen med kontaktpersonen fra forvaltningen for By- og Landskabsudvikling et møde med lederen af Skive kommunes ungdomsskole, chefen for Kultur og Markedsføring og sekretariatschefen for Kultur og Fritid for at finde ud af, om man kan finde en vej ind i det kommunale system for GUR. Både så der på en eller anden måde kan opnås kommunal støtte til lokalelejen og andre omkostninger, og så GUR i det hele taget kan indgå et samarbejde med kommunen omkring tiltagene for unge i Glyngøre. Ifølge projektlederen er beskeden på mødet at:

- Navnet Glyngøre Ungdoms Råd, er problematisk, da Skive kommune selv har nedsat et Skive Ungdoms Råd, og to ungdomsråd i Skive forvirrer billedet.
- Man ser ikke mulighed for at optage GUR som folkeoplysningsforening, da de efter kommunens opfattelse ikke lever op til kravene, og der ikke er flere midler til rådighed for indeværende år.
- Støtte til lokaler er udelukket, da kommunens politik er ikke at yde huslejestøtte, når kommunen har ledige lokaler, som kan benyttes.
- GUR kan ikke komme på budgettet, som Skive bys ungdomsråd er det, da Skive Ungdomsråd er lavet for alle unge i kommunen, ikke kun for Skives børn og unge, og der dermed ikke skal laves ekstra,

særskilte budgetafsætninger til Glyngøres ungdom (i så fald skulle unge i andre mindre byer have samme rettighed).

- Ungdomsskolen vil gerne have et samarbejde, men ikke omkring arrangementer, hvor der er spiritus involveret.

Projektlederen holder efterfølgende et møde med GUR, som derefter skifter navn til Glyngøre Ungdoms Forening, eller GUF. GUF beslutter sig til endnu engang at søge om, at blive folkeoplysningsforening.

Glyngøre Ungdoms Forening
VI SKIFTER NAVN
FRA »GUR« TIL
»GUF«

FEST
Fredag, den 11/11-2011 i det gamle Down Stairs i Glyngøre
kl. 21-02
Indgang lukker klokken 23
Bus til Nykøbing 01.30

Entré
Gratis for medlemmer,
50 kr. for ikke medlemmer
(incl. medlemsskab rester af året)

10 kroner for øl hele aftenen

Aldersgrænse fra 16 år,
dog kun indtil 24 hvis under 18 år

HUSK...
FREDAGSCAFÉ
HVER FREDAG
i LIGE UGER

GUR/GUF facebook-invitation til fest i forbindelse med navneskiftet fra GUR til GUF

De unge er ret frustrerede over kommunens manglende mulighed for at yde huslejetilskud, og i deres øjne synes de, at de får en utilstrækkelig vejledning. De unge mener, at der burde være nogen i kommunen, der kunne guide dem lidt bedre – især i forhold til at kunne blive en forening. En af de unge siger:

”Problemet er, at man sidder som unge mennesker og har en interesse i at skabe en forening og nogle ting, og så ringer vi derud (til kommunen, red), og kommer til møde og sådan noget, men der er jo ikke nogen der, - det der skulle til, var en der sagde, at hvis I gerne vil det her, så skal jeg forklare jer reglerne, og så skal jeg fortælle jer, hvad der skal til.. Det har været sådan, at hvis vi nu bare gør sådan og sådan og skriver lidt om, og så kan I ikke blive afvist næste gang, så skulle der være orden i det hele. Så kommer der bare lige fem ting mere på, som de også har vidst sidste gang..”.

Selvom både projektleder og ankerpersonen fra forvaltningen prøver at guide de unge, oplever de unge store vanskeligheder med at finde rundt i det kommunale system, hvor der tydeligvis er forskellige afdelinger og forvaltninger involveret med forskellige holdninger til sagen.

Folkeoplysningen igen

Der fremsendes nu en officiel og forbedret ansøgning om at blive anerkendt og støttet som folkeoplysningsforening d. 21. november 2011, efter at have udfærdiget et mere uddybet aktivitetsprogram, der tydeligere viser det almennyttige og kontinuerlige aspekt, der manglede i første ansøgningsforsøg. Også denne ansøgning afvises, men Skive Kommune indkalder til et uddybende møde med repræsentanter fra folkeoplysningsudvalget, og hvor formanden for GUF deltager. GUF's formand beskriver oplevelsen sådan:

"Vi havde været oppe ved flere i kommunen, og mente, nu burde det ikke kunne gå galt ... Så kommer jeg til møde dernede, og fik at vide, at vi skulle lave noget om i vores papirer, før vi kunne blive folkeoplysende forening. Men det vi hele tiden har søgt efter, er tilskud til vores husleje, og det var det første, de sagde dernede, at det ikke kunne lade sig gøre. Det kunne de på ingen mulig måde give os. Og det var jo det, vi havde kæmpet for og sat os som mål. De tilbød, at vi kunne få nogle lokaler på en skole, men der kunne ikke holdes fester, og der måtte ikke serveres alkohol og den slags, hvilket er forståeligt nok. Men når man ser de lokaler her, så har man jo ikke lyst til at rykke ned i et klasselokale. ... Og hvorfor skulle vi også renovere noget på skolen, når vi havde noget der stod fuldstændig perfekt" .

Fra forening til forretning

Herefter indkalder GUF forældrerådet til et opsamlingsmøde, hvor det diskuteres hvad den videre vej skal være. Her opgives det i første omgang at få støtte fra Skive Kommune, "vi kører død i det der, det gør vi simpelthen". De unge beslutter at forsøge at tjene de penge, de skal bruge, på deres arrangementer, som efterhånden afholdes for hele byen og med stor succes. GUF deltager også på lige fod med andre interessegrupper i et nyt projekt, som skal forene Hal, Skolebakke og Skole.

GUF etableres nu som en frivillig forening, da de har brug for et cvr-nummer for at kunne køre arrangementerne forretningsmæssigt. Men det har også sin pris at køre ungdomsforeningen som en forretning. En af de unge siger:

"Det er altså ikke så sjovt, at vi hele tiden skal tænke på, at vi skal tjene penge. Det er sjovt det andet, hvor vi ved, vi har vores husleje, og vi bare skal gøre noget godt for vores medlemmer. Det er det, som det sådan set går ud på. Nu går det på, OK, barpriserne skal nok sættes lidt op, og - det bliver et job. Det er ikke så sjovt, for vores medlemmer er jo også vores venner, som vi skal sige til, at I skal også af med nogle penge."

En anden af bestyrelsesmedlemmerne siger:

"Det hele bliver et større stykke arbejde, fordi man skal sige, at i stedet for at 100 mennesker er fint til en fest heroppe, så skal vi virkelig markedsføre os, og bruge en masse tid på det, fordi hvis man kunne blive 150, så kan man tjene så og så mange penge ekstra. Det gør forskellen. Så skal vi smide meget mere tid i."

GUF afholder generalforsamling den 22. maj 2012, for at få flere aktive kræfter til at hjælpe med opgaverne. Den store indsats for at søge penge ad hoc er krævende. Et af bestyrelsesmedlemmerne refererer en økonomisk sponsor, der har sagt at "det kan jo ikke blive ved. I kan ikke bare skrive hver gang i holder et arrangement, det er jo 10.000 kr. her og 5.000 kr. der". Hun fortsætter:

” Så det er jo også derfor, at vi er interesserede i en mere fast aftale, så man ikke hele tiden skal søge om penge. Det er en kamp, man skal mundhugges med dem hver eneste gang, og argumentere for og imod.”

Ungdomsforening i Glyngøre vil sætte mere i gang

Af Turit Skovborg
ts@skivefolkeblad.dk

Der skal lidt mere styr på strukturen i Glyngøre Ungdomsforening, og det kommer der forhåbentlig, når der tirsdag 22. maj har været generalforsamling i foreningens lokaler i kælderen af Glyngøre Hallen.

Ifølge bestyrelsesmedlem Kasper T. Lynderup er planen at få valgt en ny bestyrelse og nogle gode arbejdsgrupper, som kan lave nogle

af de praktiske opgaver, der er i foreningen.

- Hidtil har det været en bestyrelse med formand, næstformand og kasserer, der har siddet sammen seks-syv stykker, som har lavet det hele, og det er blevet lidt for meget, fortæller han.

- Vi håber på at få lidt flere unge i forskellige aldre til at melde sig ind i arbejdsgrupperne, og at det vil resultere i nogle endnu bedre arrangementer indenfor

de forskellige grupper, siger han.

Der skal være fire arbejdsgrupper. En håndværkergruppe, der sørger for vedligeholdelse og planlægning af nye tiltag som eksempelvis en ny terrasse, opsætning af nyt diskoteksudstyr og lignende ting. Der skal være en gruppe, der arrangerer koncerter og andre store arrangementer, en gruppe til at stå for fredagscafé og en gruppe, der arrangerer fester i klublo-

kalerne i det gamle diskotek Downstairs. Idéen er, at der i begyndelsen skal sidde et bestyrelsesmedlem som formand i hver af de fire arbejdsgrupper og derudover mellem fem og otte unge i forskellige aldre fra 16 år og opefter.

Foreningen har nok af medlemmer at trække på, for den har 220 betalende medlemmer, og der er 450 mennesker, der følger foreningens aktiviteter på Facebook.

Omtale af GUF's generalforsamling i Skive Folkeblad

At man hele tiden skal tænke økonomi betyder også, at bestyrelsen bliver mere forsigtig med, hvilke arrangementer de afholder:

”Man kan sige det sådan, at hvis vi holder nogle alkoholfrie fester for de yngre, hvor man kunne lave al mulig flødebolleleg og sådan, det bliver en omkostning for os, og det ville da være fedt, hvis vi kunne gøre den slags ting gratis. ... det er der en masse forældre, der efterlyser, det ved jeg.”

GUF har gennem deres engagement og arrangementer efterhånden opnået en god samarbejdsflade til lokalområdets øvrige foreninger. Samarbejde er opstået lidt efterhånden ved at GUF har hjulpet til i forskellige sammenhænge.

”Det er jo sådan, at helt fra start og til nu, så har de jo indset, at det er fedt, at der er nogen, der gider hjælpe med det og det, og løfte ansvaret, at vi kan sige, at: hej, nu tager I jer af det, og så gør vi det og trækker lidt på hinanden. I dag har vi en gensidig forståelse af, at man skal være her for at hjælpe hinanden. Det er helt vildt rart, og også lidt et sikkerhedsnet. Vi sidder også med i møderne op til sildefestival, som er en byfest, og kommer med ideer. Og vi har en mening der også. .. Det bliver kun bedre og bedre med samarbejdet”.

De unge føler efterhånden, at de bliver hørt i Glyngøres lokalsamfund, fordi de voksne:

”er meget bevidste om, hvor vigtigt det er, at Kasper køber hus og vil bo her, og at man kommer tilbage, når man har taget en uddannelse. Fordi i Glyngøre de sidste tyve år, er

alting blevet lukket. Så det er vigtigt, at der er folk, der gider bo her, så man kan se de gode ting. – Så jeg tror virkelig, de synes det er dejligt (at vi er her, red)."

GUF har nu 250 medlemmer og 497 venner på Facebook (<https://www.facebook.com/#!/GlyngoreUngdomsForening>, 04.07.12), hvilket er størstedelen af Glyngøres ungdom. Foreningen har også meldt sig ind i Dansk Ungdoms Fællesråd både for at kunne få råd og vejledning, men også for at kunne søge om økonomisk støtte. Af foreningens vedtægter fremgår det, at der betales et årligt kontingent på 100 kr. pr medlem.

Måske kommunal støtte på sigt?

Tanken om at blive folkeoplysningsforening med mulighed for kommunal støtte spøger dog stadig i kulissen. Der skrives nye vedtægter, og der arbejdes på at rette alting ind, så de formelle krav opfyldes. En af de unge siger:

"Den videre kamp går på, at vi prøver at rette nogle ting ind igen... Det er jo selvfølgelig lettere for kommunen, bare at sige, fordi de har lokalerne i forvejen (på skolen, red), så er det billigere at sige, at så får I dem. Men der er jo også nogle regler, som man kan læse i folkeoplysningsloven, at det kan man måske ikke bare, hvis vi har nogle gode argumenter for hvorfor (de skal blive i de lokaler de har, red), og man har sine budgetter og vedtægter i orden og sådan noget."

De unge peger på, at projektlederen har været en meget stor støtte for dem i processen indtil videre, men at de også på sigt skal klare sig uden projektlederen. En af de unge siger:

"Jeg synes også at det er vigtigt, at når man starter sådan en forening her, så lærer man at gøre det selv. At der ikke sidder en projektleder og skriver nogle vedtægter og gør nogle ting, for det kan hurtigt blive til, nå men projektlederen han kan også lige! Altså det er jo vigtigt, at man selv lærer at gøre det, og tør gøre det."

Litteraturliste

- Abitz, J. (2008): Børn og byudvikling - en eksempelsamling om inddragelse af børn i Byfornyelsen, Velfærdsministeriet, 32p.
- Agger, A. og Hoffmann, B., 2008. *Borgerne på banen - håndbog for borgerdeltagelse i lokal byudvikling*. København: Velfærdsministeriet.
- Andersen, J., 2007. Empowermentperspektivet i planlægning. In: Jensen, Anne, Andersen, John, and Hansen, Ole Erik Nielsen Kurt Aagaard, ed. *Planlægning i teori og praksis. Et tværfagligt perspektiv*. Roskilde: Roskilde Universitetsforlag, 46-62.
- Bang, H. m.fl., 1997. Demokrati fra neden. Arbejdsrapport nr. 2. Københavns Universitet og RUC. Bestyrelsen for GUF, 2012. Interview med GUF's bestyrelse d. 23 marts 2012.
- Carstensen, T.A.; Esbjørn, A.H.; Jørgensen, G. & Rasmussen, K. (2004): *Giv børn en stemme i byplanlægningen – hvorfor, hvornår, hvordan?* Frederiksberg: Center for Skov, Landskab og Planlægning, KVL, 31p.
- Chawla, L. & Heft, H. (2002): Children's competence and the ecology of communities: a functional approach to the evaluation of participation, *Journal of Environmental Psychology* (2002) 22, 201-216.
- Levin, R., 1995. Beyond Democracy: The politics of empowerment. In: Callari, IA, Cullenberg, S, og Biewener, C, ed. *Marxism in the postmodern age*. New York: The Guilford Press,
- Damvad (2012): Inddragelse af børn og unge i udviklingen af mindre byer. Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter.
- Elwood, S. & Mitchell, K. (2012): Mapping Children's Politics: spatial stories, dialogic relations and political formation, *Geografiska Annaler: Series B. Human Geography* 94(1): 1-15.
- Francis, M. & Lorenzo, R. (2002): Seven realms of children's participation, *Journal of Environmental Psychology* (2002) 22, 157-169.
- Hampshire, K. (2012): Taking the long view: temporal considerations in the ethics of children's research activity and knowledge production, *Children's Geographies*, Vol. 10, No. 2, May 2012, 219–232.
- Hart R. (1997): *Children's Participation: The theory and practice of involving young citizens in community development and environmental care*, New York: UNICEF/Earthscan.
- Jupp, E. (2008): The feeling of participation: Everyday spaces and urban change, *Geoforum* 39 (2008) 331–343.
- Kampmann, J. (2003): Barndomssociologi – fra marginaliseret provokatør til mainstream leverandør, *Dansk Sociologi*, 14(2), 79-93.
- Kjørholt, T. (2002): Small is Powerful: Discourses on 'Children and Participation' in Norway, *Childhood* 2002, 9(1), 63-82.

- Kina, V.J.(2012): What we say and what we do: reflexivity, emotions and power in children and young people's participation, *Children's Geographies*, Vol. 10, No. 2, May 2012, 201–218.
- Lindgren, A.S., 2010. Glyngøre up2date. Glyngøre.
- Lindgren, A.S., 2011a. Erfaringsgrundlag for Ungeprojektet "Unge i Samarbejdsdrev innovation i mindre byer".
- Lindgren, A.S., 2011b. Glyngøre Ungdomsråd (GUR). Projektbeskrivelse.
- Lindgren, A.S., 2012. Interview med projektleder, Arne Spicer Lindgren d. 23. marts 2012
- Nors, P., Greisen, H., Lindgren, A.S., og Sørensen, K., 2011. E-mail korrespondence mellem Per Nors, Hanne Greisen, Kent Sørensen og Arne Spicer Lindgren.
- Percy-Smith, B. & Thomas, N. (eds.) (2010): *A handbook of children and young people's participation: Perspectives from theory and practice*, London and New York: Routledge.
- Prout, A. & James, A. (1997): *Constructing and reconstructing childhood: contemporary issues in the sociological study of childhood*, London: Falmer Press.
- Prout, A. & James, A. (1997): *Constructing and reconstructing childhood: contemporary issues in the sociological study of childhood*, London: Falmer Press.
- Svendsen, P. og Sørensen, I.L., 2011. Redegørelse vedr. godkendelse af forening. Skive, Kultur- og Borgerservice, Skive kommune.
- Undervisningsministeriet, 2011. Folkeoplysningsloven. LBK nr. 854.
- Socialministeriet (2010): Landsbyfornyelse forankret lokalt. Inspiration til byfornyelse i landsbyer i samarbejde med borgerne.
- The Sorrell Foundation (2010): *Join up for my place – Engaging young people in youth-centre design*, The Sorrell Foundation, <http://thesorrellfoundation.com/media/pdf/joinedupdesign-for-myplace.pdf>
- UNICEF (2000): *Towards Child-Friendly Cities*. New York: United Nations Children's Fund.
- Vejle Kommune (2010): *Landsbyfornyelse forankret lokalt – Inspiration til byfornyelse i landsbyer i samarbejde med borgerne*, Socialministeriet, 15p.
- Velfærdsministeriet (2008): ABCD i praksis. Ressourceafdækning og beboerinvolvering i projekt Byen i Balance. Rapport fra forsøgsprojekt i Vejle kommune 2005-7.

